

Gyan Amrit

ଜ୍ଞାନ ଅମ୍ରିତ

Vol.8 - Issue 9
September 2015
Retail Price 10/-

Happy Krishna Janamashtmi

અમદાવાદ નવરંગપુરામાં 'હિંદ્ય નગરી'ના કાર્યક્રમમાં શુભેચ્છા આપતાં મ્યુ. કમિશનર ભગિની ડી.થારા (IAS) સાથે બ્ર.કુ. ઈશ્ઠીતાબેન.

પોરંદરના નવનિયુક્ત કલેક્ટર ભાતા દિનેશભાઈ પટેલ (IAS)ને ઈશ્રીય સંદેશ આપ્યા બાદ પ્રસાદ આપતાં બ્ર.કુ. લીનાબેન.

અમદાવાદ મહિનગર PCP સેન્ટરના 'મૂલ્ય અને આધ્યાત્મિકતા' કોર્ષના વિદ્યાર્થીઓ, ડૉ. હરીશભાઈ શુક્લ, પરીક્ષક ડૉ. લોગનાથનભાઈ, રીજુઓનલ કોર્ડિનેટર બ્ર.કુ. નંદિનીબેન.

નવસારીમાં નારણાલાલા કોલેજના ડાયરેક્ટર ડૉ. રમેશભાઈ ગાંધીના વિદાય સમારૂભમાં તેઓને ઈશ્રીય સૌગાત આપતાં બ્ર.કુ. ગીતાબેન.

સુરત મજુરાગોટાં 'વિશ્વ યોગ દિવસ' કાર્યક્રમમાં બ્ર.કુ. સોનલબેન, SGCCના પ્રમુખ ભાતા ચંદ્રકાન્તભાઈ, પૂર્વ આચાર્ય કુસુમબેન.

કેશોદમાં જલારામ મંદિર ખાતે 'નિશ્ચક મેડિકલ કેમ્પ'ના કાર્યક્રમમાં ડૉ. રાજેશભાઈ, ટ્રસ્ટી ભાતા રમેશભાઈ સાથે બ્ર.કુ. રઘુબેન.

બારડોલીમાં 'બ્રહ્માકુમારી માર્ગ' નામાભિધાન બાદ નગરપાલિકાના પ્રમુખ ભાતા દિનેશભાઈ, સુગાર ફેક્ટરીના પ્રમુખ સમીરભાઈ, બ્ર.કુ. રંજનબેન તથા બ્ર.કુ. મંજુબેન.

રાજકોટ રણાંદોનગરમાં 'ગુરુપૂર્ણિમા' લિમિટે બ્ર.કુ. રમાબેનનું શોલથી સન્માન કરતાં મ્યુ. કોર્પોરેટર ભાતા રસિકભાઈ, BJPના મહામંત્રી ભાતા અનિલભાઈ રાડોંડ.

Gyan Amrit જ્ઞાનામૃત

વર્ષ ૮

સપ્ટેમ્બર-૨૦૧૫

અંક : ૯

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલયનું મુખ્યપત્ર

અમૃતશૂદ્ધિ

- દૃઢ વૈરાગ્ય તંત્રી સ્થાનેથી ...05
- શ્રીકૃષ્ણ જન્માષ્ટમી બ્ર. કુ. જગદીશચંદ્ર ...08
- પ્રસંગશીલાના પથ પર બ્ર.કુ. શિવાનીબેન ...11
- વિદ્યાનું કારણ સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા બ્ર.કુ. સૂર્ય ...14
- શિક્ષણની ક્ષિતિજે - સંભાળ બ્ર.કુ. ચંદ્રવદન ...18
- જીવનઘ્યોય બ્ર.કુ. ભારતીદીદી ...20
- ચુવા શોঁગ શિવ ! બ્ર.કુ.. વિવેકાનંદ...21
- દૂર કરો અંધારું બ્ર.કુ. ઉરેશ ...23
- ચોગી બનીએ બ્ર.કુ. મધુબેન ...24
- ચોગ એટલે આત્માનું પરમ આત્મા બ્ર.કુ. અનિલ ...27
- તંદુરસ્ત રહેવાના કીમિયા બ્ર.કુ. કિશોર ...29
- ચોગમાં પણ ચોગચુક્ત બ્ર.કુ. રાધિકા . 30
- પરિવારમાં કોઈનું બગડતું નથી બ્ર. કુ. વિહુલભાઈ...31
- કઠણાઈ તમારું પાણી ભરે બ્ર. કુ. વિહુલભાઈ...31
- શિવસંદેશ બ્ર. કુ. ગોદાવરી ...32
- રક્ષાબંધનમાં સમગ્ર વિશ્વને બ્ર. કુ. સરલાદીદી...33

લવાજમના દર

ભારતમાં

વાર્ષિક લવાજમ	રૂ.	૧૦૦.૦૦
આજુવન સભ્ય	રૂ.	૨૦૦૦.૦૦
ઇંટક નકલ	રૂ.	૧૦.૦૦
વિદેશમાં		
એરમેર્સ વાર્ષિક	રૂ.	૧૦૦૦.૦૦
આજુવન સભ્ય	રૂ.	૧૦૦૦૦.૦૦

કૃતિઓ તથા સેવા સમાચાર

મોકલવાનું સરનામું
બ્ર. કુ. ડૉ. કાલિદાસ પ્રજાપતિ
તંત્રી : જ્ઞાનામૃત

જી-૨, ૨૨, શિવમ એપાર્ટમેન્ટ,
નવા વાડજ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૧૩.

Phone : 079 - 27621551

મુદ્રક : રાજ્યોગિની સરલાદીદી

પ્રકાશક : બ્રહ્માકુમારી ઉષાબેન

સ્થાનિક સેવાકેન્દ્ર

આવશ્યક નોંધ

લવાજમની રકમનો ડ્રાફ્ટ નીચેના નામે લખશો.

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલય (ગુજરાતી જ્ઞાનામૃત)

લવાજમ મોકલવાનું, સરનામું બદલાયાની જાણ કરવાનું તથા પૂછપરદણનું સરનામું નીચે મુજબ છે.

ગુજરાત ઝોન મુખ્યાલય :

બ્રહ્માકુમારીઝ, સુખશાંતિ ભવન, ગામડીવાળા ડેરી સામે,
ભુલાભાઈ પાર્ક રોડ, કાંકરિયા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૨૨.

Phone : 079 - 25324160, 25324460, 25324660

પ્રકાશન સ્થળ :

રાજ્યોગ ભવન, ૧, ચતુર્ભુજ કોલોની,
ગોરધનવાડીનો ટેકરો, કાંકરિયા, અમદાવાદ-૨૮.

Phone : 079 - 25431676

આણંદમાં 'ગુજરાત NCC ટ્રેનીંગ'માં તનાવમુક્તિના સંદેશ બાદ કમાન્ડર કર્ણલ સી. પ્રેમાંદ, NCC ઓફિસરો સાથે ખ્ર.કુ. ગીતાબેન.

વડોદરા GIDCમાં પુરખોત્તમ માસનું આધ્યાત્મિક મહિન્ય સમજાવતાં ખ્ર.કુ. ધીરજબેન સાથે કથાકાર ભર્તિની જ્યોતસનાબેન.

કીસા સેવાકેન્દ્ર દ્વારા આયોજુત વિશ્વ યોગ દિવસે 'રાજ્યોગ અનુભૂતિ' કાર્યક્રમમાં યોગાભ્યાસ કરતાં પ્રહ્લાદકુમાર ભાઈ-બહેનો.

દીવ ખાતે 'સંપૂર્ણ સ્વાસ્થ્ય-લાઇફ સ્કીલ' કાર્યક્રમમાં ભાગ લેનાર ભાઈ-બહેનો સાથે ખ્ર.કુ. ગીતાબેન તથા DCF ભાતા પ્રીતિપંડ્રભાઈ.

અસલાલી સેવાકેન્દ્રના 'ભૂમિ પૂજન સમારોહ' કાર્યક્રમમાં રાજ્યોગિની સરલાદીદીનું સ્વાગત કરતાં ખ્ર.કુ. જ્યાબેન.

બાળગામ સેવાકેન્દ્રના 'વાર્ષિક ઉત્સવ અને સંભાન સમારોહ' કાર્યક્રમમાં ખ્ર.કુ. રૂપાબેન, ખ્ર.કુ. શિવાબેન અને ભાતા સુખદેવસિંહજી.

કાલીપુરા ખાતે 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસે' વૃક્ષારોપણ કરતાં ખ્ર.કુ. મોહિનીબેન, ખ્ર.કુ. યોગિતાબેન તથા દીપાલીબેન.

વ્યારા ખાતે 'વિશ્વ યોગ દિવસે' કાર્યક્રમમાં યોગાભ્યાસ કરાવતાં ખ્ર.કુ. દેવસિંહભાઈ, ખ્ર.કુ. અરુણાબેન તથા ભાઈ-બહેનો.

તંત્રી સ્થાનેથી

દૃઢ વૈરાગ્ય

એકવીસમી સદી વિજ્ઞાનની ધૈરિદ્યસભર અધ્યતન શોધોને કારણે સુવિદ્યા, સર્જન અને સંહાર માટે પણ નિમિત્ત બની છે. આજે નજીવા અપવાદને બાદ કરતાં ધર્મસ્થાનો, તીર્થસ્થાનો, આદ્યાત્મિક સંસ્કૃતાઓ પણ આધુનિક સુવિદ્યાઓ અને સંચાર ઉપકરણોથી સજજ છે. તેને લીધે ભૌતિકતામાં વૃદ્ધિ થઈ છે. સાદાઈનું સ્થાન ભવ્યતાએ લીધું છે. ધાર્મિક, આદ્યાત્મિક પ્રવૃત્તિઓ પ્રસિદ્ધિના શિખરે પહોંચી છે. વિશેષ ત્યાગ, તપસ્યા અને સેવા સાથે સંકળાયેલા સાધકો માટે એક પ્રશ્ન ઊભો થઈ જાય છે. આ બધામાં દૃઢ વૈરાગ્ય ક્યાં છે? સૂક્ષ્મદર્શક યંત્રથી વૈરાગ્યની છલચલોને નિહાળવા પ્રયત્નો કરીએ, તો નિરાશ થવા જેવું નથી. વૈરાગ્યની દૃઢભાવનાનો પણ દર્શન થાય છે. તે માટે ગહન હકારાત્મક, ગુણગ્રાહી દૃષ્ટિ જોઈએ.

આદ્યાત્મિક પુરુષાર્થની કેડીએ વિહૃતતાં ધૈરિદ્યસભર અનુભવોની અનુભૂતિ થાય છે. લૌકિક અને આદ્યાત્મિક જગતના માપદંડો અલગ અલગ છે. તેથી આદ્યાત્મિક માર્ગ પ્રયાણ કરવા આત્મા કેમ તત્પર થયો તેનાં પરિબળોનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે. તેની ગતિનો આધાર વાતાવરણ, સંજોગો કે પરિસ્થિતિ ઉપર રહેલો છે.

માનવ બુદ્ધિશાળી પ્રાણી છે. સામાજિક પ્રાણી છે. સમાજજીવનમાં તેને કડવા દુઃખ અનુભવો થાય છે. તે તેના જીવનમાં આવતા વૈરાગ્ય માટે નિમિત્ત બને છે. સગાં, સંબંધી, મિત્રો કે પરિચિતો વગેરે સ્વજનોના અભિન સંસ્કાર માટે સ્મરણમાં જવાનું થાય છે. દુદન, શોક, આધાતનાં દૃશ્યો અને શાબને જોતાં મન વિચારે ચઢે છે. આપણે પણ એક દિવસ અહીં આવવું

પડશે. જીવનની ક્ષાળાભંગુરતાનો બોધ થાય છે. ખોટાં કર્મો બંધ કરી પુણ્ય અને સંકર્મો કરવા તરફ મનનું વલણ વધતું જાય છે. સ્મરણમાંથી ઘેર આવીએ છીએ. થોડા દિવસો પસાર થાય છે અને સ્મરણની વૈરાગ્ય પણ લુપ્ત થાય છે.

શૈવનાવસ્થામાં, જીવનની ભિન્ન ભિન્ન વિદ્યા લાગણીસભર હૃદયનાં સ્પંદનો ઉઠતાં હોય છે. પણ પ્રણાયભંગ, નિષ્ફળતા કે હતાશાની પળોમાં વૈરાગ્ય જને છે. કોઈના વ્યવહારથી આવેશમાં આવતાં, માનહાનિની ઘટનાઓ બનતાં, આર્થિક નુકસાન થતાં, વિશ્વાસદાત, છેતરપિંડી, દગાબાજુનો બોગ બનતાં આપણું દુનિયા પરથી મન છટી જાય છે. વૈરાગ્ય આવે છે. હિંસા, ભિન્ન ભિન્ન રોગો, પ્રાકૃતિક આપદાઓ પણ વૈરાગ્ય માટે નિમિત્ત બને છે. ભિન્ન ભિન્ન પ્રસંગો કે ઘટનાઓના કારણે આવેલો વૈરાગ્ય લાંબો સમય ટક્કો નથી. અભાવની સ્થિતિ દૂર થતાં, સંજોગો બદલાતાં વૈરાગ્યભાવ ઓસરવા લાગે છે. તે થી અલ્યકાલીન વૈરાગ્યની આડમાં રહેલી દીવાલ તૂટી જાય છે. ત્યાગની દીવાલ તૂટતાં વૈરાગ્યભાવ લુપ્ત થાય છે.

આજે ધર્મના નામે થતા ઉંસવોમાં કાર્યક્રમોમાં, તેના અનુયાયીઓની સંખ્યા જોતાં, તેની પાછળ થતા લાખો ઇપિયાના ખર્ચને જોતાં તેની ગુણવત્તા નક્કી કરવાનો કે તે પ્રત્યે અહોભાવ પ્રગટ કરવાનો ઉમળકો જાગે છે. પણ આદ્યાત્મિકતાનો પાયો જે વૈરાગ્ય છે. તેના માપદંડ દ્વારા જ આદ્યાત્મિક પથની ઉજ્ઝવિનો આધાર રહેલો છે. વૈરાગ્યના પાયા ઉપર આદ્યાત્મિક જીવનની ઈમારત સુંદર રીતે શોભી ઉઠે છે, ટકી શકે છે. તેથી આજે જ્યારે

અદ્યાત્મની વાતો થાય છે ત્યારે તેના મૂલ્યાંકનમાં વૈરાગ્યનાં મૂળ કેટલાં ઊંડાં છે તે તપાસવું પડશે. તે માટે વ્યક્તિનું પૂરું માનસશાસ્ત્રીય અદ્યાત્મન કરવું જરૂરી છે. વ્યક્તિની રસ, રૂચિ, ટેવો આદિ દ્વારા તેના આદ્યાત્મિક જીવનની દિશા પકડી શકાય છે.

ભક્તિમાર્ગમાં, જ્ઞાનમાર્ગમાં પણ વૈરાગ્યનું મહિંદ્ર સ્વીકારાયેલું છે. નરસિંહ મહેતાએ ‘વૈષ્ણવજન’ કાવ્યમાં દૃઢ વૈરાગ્યનું મહિંદ્ર સ્વીકાર્ય છે. મધ્યકાલીન કવિ નિષ્કુળાનંદે ગાયું છે કે ‘ત્યાગ ન ટકેરે, વૈરાગ્ય વિના, કચ્છિયે કોટી ઉપાયજી’ આમ સાધનાપથમાં વૈરાગ્ય પાચામાં છે. પિતાશ્રી પ્રભાપિતા બ્રહ્માએ દૃઢ વૈરાગ્યના પાચા ઉપર આ સંસ્થાની સ્થાપના કરી. જે આજે પણ તેનાં દિવ્ય, અલોકિક મૂલ્યોનું જતન કરીને વિશ્વવ્યાપી બની છે.

જેઓ રાજ્યોગપથના પ્રવાસી બન્યા છે તેઓમાં કેટલાક ગુણો પ્રારંભમાં જ દેખાય છે. સંચિત કર્મ, પરમાત્મા પ્રત્યેની લગન, નિર્બસની, સદાચારી જીવન પ્રત્યેનો પ્રેમ, શાશ્વત મૂલ્યોમાં શ્રક્ષા, પરિવારનું શ્રેષ્ઠ પ્રેરણાદારી વાતાવરણ આ બાબતો પણ અદ્યાત્મપથના ખેંચાણ માટે નિભિત બને છે. જ્યારે સાપ્તાહિક કોર્સ, રાજ્યોગ શિબિર કે દૃશ્ય શ્રાવ્ય સાધનો દ્વારા મળેલા ઈશ્વરીય સંદેશને લીધે પરમાત્મા પ્રત્યેનું ખેંચાણ વધે છે. નિયમિત મુરલી શ્રવણ અને યોગાભ્યાસ વધતાં વૈરાગ્યભાવ તીવ્ર બનતો જાય છે. ઈશ્વરીય જ્ઞાનને ગહનતાથી સમજુને, ઊંડાણપૂર્વકના અભ્યાસ, યોગની મહાનતા અને દિવ્ય અનુભૂતિઓના કારણે બનતી જતી પરિપક્વ અવર્થાથી વૈરાગ્યભાવ દૃઢતામાં પરિણામે છે.

જેમ જેમ વૈરાગ્યભાવ દૃઢ થતો જાય છે તેમ તેમ દેહ અને દેહના સંબંધો પ્રત્યે આત્મિકભાવ વધતો જાય છે. મોહ, આસક્તિ શુદ્ધ પવિત્ર

સ્નેહમાં પરિવર્તિત થાય છે. કર્મબ્ધ્રીયો ઉપર સંપૂર્ણ આદિપત્ર સ્થપાય, કર્મબ્ધ્રીયો દ્વારા ભોગવાતા ભિન્ન ભિન્ન રસો ઉપર નિયંત્રણ આવે, સારાસારનો વિવેક જગૃત થાય અને યોગીજીવનના નિયમો અને મર્યાદાઓ અનુસાર વ્યવહાર થાય, જે દિવ્ય, અલોકિક હોય ત્યારે દૃઢ વૈરાગ્યની પ્રત્યક્ષતા થાય છે.

દૃઢ વૈરાગ્યભાવ જાળવવા માટે સંત્રીની જેમ જગૃત રહેવું પડે છે. સંગાંદોષનો, વાચુમંડળનો, કોઈ પ્રભાવશાળી વ્યક્તિનો આપણા ઉપર નિર્દ્યક પ્રભાવ ના પડે તે માટે જગૃત જરૂરી છે. આજનું સુખસુવિદ્યાઓચુક્ત ભૌતિક વાતાવરણ આપણી ચેતનાને પ્રભાવિત ના કરે તે માટે ઈશ્વરીય યાદ દ્વારા વૈરાગ્યનો અભિન સદા પ્રજ્વલિત રાખવો પડે છે. આપણાં દાદીઓની વૈરાગ્યભાવનાને જ્યારે તેના નૈસર્જિકરણમાં જોઈએ છીએ ત્યારે આપણું મસ્તક આદરભાવથી ઝૂકી જાય છે. તેમનાં જેટલાં ગુણગાન કરીએ તેટલાં ઓછાં છે. આવાં અનેક રલ્સો છે.

ત્યાગ, તપસ્યા, સેવા, દિવ્યગુણ સંપદ્ધ સાધકો વૈરાગ્યના રંગે એવા રંગાચા હોય છે કે વિપરીત સંજોગો, પરિસ્થિતિ કે વાતાવરણ પણ તેમના વૈરાગ્યભાવને ચલિત કરી શકતાં નથી. દીદી મનમોહિનીજી અને દાદી પ્રકાશમણિજીએ વૈરાગ્યની ગહનતામાં જઈ જીવનને જે રીતે નષ્ટોમોહા સ્મૃતિસ્વરૂપ બનાવ્યું હતું તે પુરુષાર્થ ઉલ્લેખનીય, અવર્ણનીય છે.

રાજ્યોગીની વૈરાગ્યભાવના નિવૃત્તિમાર્ગના સંચાસી જેવી નથી. તેના વૈરાગ્યમાં સ્વના કલ્યાણ સાથે વિશ્વ કલ્યાણની ભાવના સમાયેલી છે. તેથી સૌ કોઈ સુખ, શાંતિ અને દિવ્યાનંદના આ પથ ઉપર ચાલીને પરમાત્મા પાસેથી પોતાનો દિવ્ય, અલોકિક વારસો મેળવે તે હેતુથી સતત ઈશ્વરીય સેવાઓના અનેક વિદ્ય કાર્યક્રમો

અવિરતપણે ચાલતા હોય છે. રાજ્યોગના પથ ઉપર સમર્પિત જીવન જીવવા પુષ્ટવય, તાલીમ, લોકિક શિક્ષણ અને અજ્માયશી સમયગાળો આ સૌ તબક્કામાંથી પસાર થવાનું હોય છે. તેથી નીવડેલાં આદ્યાત્મિક રલ્નો દ્વારા વૈરાગ્યભાવ સન્માનિત થાય છે.

૬૮ વૈરાગ્યની અંતિમ સ્થિતિ છે ફરિસ્તાપણાની અવસ્થા. નષ્ટોમોહાની સાક્ષાત્મૂર્તિ. દેહભાવનું સંપૂર્ણ વિસર્જન. જેનું

જીવન પ્રત્યેક કાર્ય, પ્રત્યેક સંકલ્પ કે શ્વાસ સૂક્ષ્મતાનો હોય છે. સ્થૂલ બંધનો ભેદાઈ જાય છે. જે વરદાની મૂર્ત બની વિશ્વસેવામાં ઉપસ્થિત રહે છે. અંતઃવાહક શરીર દ્વારા સેવા કરી શકે છે. જાણે એક તેજ લિસોટો પ્રકાશ પાથરીને ચાલ્યો જાય તેવી તેની અવસ્થા હોય છે. પરમપિતા પરમાત્મા સમાન અવસ્થાને દ્ઘરણ કરનાર આવા આત્માની ઓળખ ગોપનીય રહી શકતી નથી.

॥ ઊં શાંતિ॥

(પેજ નં. ૨૦નું અનુસંધાન)

અવરોધો, પરિસ્થિતિઓ જરૂર આવશે. પરિસ્થિતિઓરૂપી પથ્થર અને પહુંચને દૂર કરવામાં સમય વ્યર્થ ન ગુમાવતાં.... સ્વસ્થિતિને મજબૂત કરી... સાહસના બળે સ્વમાન જગ્યત કરવાથી... વિદ્ધનો આપમેળે ખત્મ થઈ જશે.

જીવનના દ્યેયને સિદ્ધ કરવા હંમેશા ત્રણ સૂત્રોને ચાદ રાખીએ.

૧. નિષ્ફળતા જ સફળતાની ચાવી છે.
૨. જ્યાં સમસ્યા છે, ત્યાં સમાધાન પણ સ્વતઃ છે.
૩. તૂફાન અર્થાત् વિદ્ધનો આપણા માટે તોહફા અર્થાત् ઈનામ લઈને આવે છે.

જીવનમાં ઉંચા લક્ષ્યાંકે પહોંચવા શરૂઆત નાના નાના દ્યેયથી કરીએ.

- પ્રતિદિન ૫ મિનિટ સ્વચ્છિન કરવું છે. આ

જીવનનું દ્યેય બનાવીએ.

- ૧૦ મિનિટ મૌનના અભ્યાસ દ્વારા વિશ્વને શાંતિનું દાન આપવું છે.
- કર્મન્દ્રિયો દ્વારા હંમેશા સત્કર્મો કરવા છે.
- પ્રકૃતિનું રક્ષણ કરવું, પશુ-પંખી પ્રત્યે દયાભાવ રાખવો છે.
- સૌ પ્રત્યે આત્મિક ભાવ દ્વારા સમાયોજન સાધવું છે.

આમ, માનવ જીવનનું સર્વ શ્રેષ્ઠ દ્યેય છે. એક મત, એક ભાષા, એક ધર્મ, એક રાજ્ય દ્વારા આપસી એકત્રાના સૂત્રમાં બંધાઈ પુનઃ “વસુદૈવ કુટુંબકમ”ની સ્થાપના કરવી.

(આકાશવાણી - રાજકોટ પરથી પ્રસારિત)

॥ ઓમશાંતિ ॥

શ્રીકૃષ્ણ જન્માષ્ટમી

બ્ર.કુ. જગદીશચંદ્ર, દિલહી

શ્રીકૃષ્ણ જન્માષ્ટમીના દિવસે શ્રીકૃષ્ણનો જન્મ દિવસ ભારતના દરેક નગરોમાં ઘણા જ ઉમંગ ઉત્સાહથી ઉજવવામાં આવે છે. આ દિવસે ઠેર ઠેર દેવતાઓમાં શ્રેષ્ઠ એવા શ્રીકૃષ્ણની મધુર ચર્ચા થાય છે. ભારતવાસીઓને શ્રીકૃષ્ણ ઘણા જ પ્રિય છે. કારણ કે એમનું જીવન અને એમનો કાર્યવ્યવહાર ઘણો જ પવિત્ર અને મોહક હતો. એમની સતોગુણી કાચા, સૌભ્ય, ચિત્તવન, હર્ષિતમુખતા અને એમનો શીતળ સ્વભાવ સૌના મનને મોહિત કરનાર હતો.

શ્રીકૃષ્ણના જન્મને લોકો ઘણો જ ધન્ય માને છે તેથી તેમના જન્મ સ્થાન વગેરેનું વર્ણન પણ ‘ધન્ય ધન્ય મથુરા ધન્ય ગોકુલ’ વગેરે શબ્દોમાં કરે છે. એમનો જન્મ, એમની કિશોરાવસ્થા અને ત્યાર પછીના સમગ્ર જીવનને લોકો દેવી માને છે. એમને શ્રીકૃષ્ણ એટલા મહાન અને પ્રિય લાગે છે કે ‘મોર મુકુટ ધર મુરલી સોહે’ વગેરે પદો છારા એમના શૂંગારનું પણ વર્ણન કરે છે. આમ છતાં શ્રીકૃષ્ણના જીવનની મુખ્ય વિશેષતાઓ અને એમની અજોડ પ્રકારની મહાનતાને આજે લોકો ચથાર્થ રીતે જાણતા નથી. ઉદાહરણ તરીકે જોઈએ તો લોકો એ નથી જાણતા કે શ્રીકૃષ્ણનું વ્યક્તિત્વ આટલું આકર્ષક શા માટે હતું અને તેઓ પૂજય શ્રેણીમાં શા માટે ગણાય છે? વળી એમને એ પણ ખબર નથી કે શ્રીકૃષ્ણે આ ઉત્તમ પદવી કચા પ્રકારના પુરુષાર્થી મેળવી હતી. તેથી અહીં એ રહ્યોનું વર્ણન કરીશું.

કોઈ નગર યા દેશની જનતા એમનો જ જન્મ દિવસ ઉજવે છે, જેમના જીવનમાં કંઈક મહાનતા હોય. પરંતુ આપ જોશો કે મહાન વ્યક્તિ પણ બે પ્રકારની હોય છે. એક તો તેઓ કે જેઓનું

જીવન સાધારણ મનુષ્યોથી ધાણું ઉત્ત્ય હતું પરંતુ એમની મનસા પૂર્ણ રીતે અવિકારી ન હતી. તેઓ વિકર્મજીત પણ ન હતા. એમની કાચા સતોપ્રધાન તત્ત્વોથી બનેલી ન હતી. એમને દેવતા માની

શક્યા નહીં. કારણ કે એમનો જન્મ અપવિત્ર રીત (મૈથુન)થી માતાપિતાની કામવાસનાના પરિણામ સ્વરૂપે થયો હતો. કેટલાક વિશેષ ગુણો અને કર્તવ્યોને લીધે આવી વ્યક્તિઓનું ગાયન તો સમગ્ર સંસારમાં થાય છે પરંતુ પૂજન થતું નથી. કારણ કે પૂજા કેવળ દેવીદેવતાઓની ચા દેવોના દેવ પરમપિતા પરમાત્માની જ થાય છે. બીજા પ્રકારની વ્યક્તિઓ એ છે જેઓ પૂર્ણ નિર્વિકારી હતી જેમના સંસ્કાર સતોપ્રધાન હતા. અને જેમનો જન્મ પણ ‘પવિત્ર’ તેમજ ‘ધન્ય’ હતો. અર્થાત્ કામવાસના સિવાય યોગબળથી થયો હતો. આવી વ્યક્તિઓને ‘દેવતા’ કહેવામાં આવે છે. એમનું જીવન ગાયન યોગ્ય તથા પૂજન યોગ્ય પણ હોય છે. શ્રીકૃષ્ણ અને શ્રીરામ આવી જ પૂજન યોગ્ય વ્યક્તિ હતા. જ્યારે ગાંધીજી તથા અન્ય મહાત્માઓ વગેરેનું જીવન માત્ર ગાયન યોગ્ય હતું. પરંતુ શ્રીકૃષ્ણના જીવનમાં એમના વ્યક્તિત્વમાં વિશેષ આકર્ષણ અને દિવ્યતા કયા કારણે હતી તે લોકો જાણતા નથી.

એ જાણવા જેવી વાત છે કે પહેલા પ્રકારની વ્યક્તિઓનું જીવન ‘બાલ્યકાળ’થી જ ગાયન ચા પૂજન યોગ્ય નથી હોતું પણ પાછળથી કોઈ ઉત્સ કાર્ય કરે છે જેને કારણે દેશવાસી ચા નગરવાસી એમનો જન્મ દિવસ ઉજવે છે. પરંતુ શ્રીકૃષ્ણ તથા

શ્રી રામાદિ દેવતા તો બાત્યાવસ્થાથી જ મહાત્મા હતા, તેઓ કંઈ સંન્યાસ કરવાથી ચા શિક્ષા-દીક્ષા લીધા પછી પૂજનયોગ્ય નહોતા બન્યા. આપે જોયું હશે કે એમનાં બાત્યાવસ્થાનાં ચિત્રોમાં પણ એમને પ્રભામંડળથી સુશોભિત બતાવવામાં આવે છે. જ્યારે અન્ય મહાત્મા લોકોને સંન્યાસ કર્યા પછી અથવા કોઈ વિશેષ કર્તવ્ય કાર્ય પછી પ્રભામંડળ આપવામાં આવે છે. શ્રીકૃષ્ણની કિશોરાવસ્થાને આટલા માટે જ માતાઓ બહુ ચાદ કરે છે અને ભગવાનને પ્રાર્થના કરે છે કે શ્રીકૃષ્ણ જેવું બાળક મળે. કારણ કે તેઓ બાત્યાવસ્થાથી જ પૂજય હતા. એટલા માટે શ્રીકૃષ્ણની કિશોરાવસ્થાની મૂર્તિઓને પારણામાં જુલાવી-જુલાવીને પ્રસંજ ચિત્ર થાય છે. અન્ય કિશોરો કરતાં શ્રીકૃષ્ણ કિશોરમાં એ અંતર હતું કે એમની કાચા સતોપ્રદ્યાન તત્ત્વોથી બનેલી હતી, તે ઓ પૂર્ણપણે સંસ્કારોવાળા હતા અને એમનો જન્મ અપવિત્ર રીત (કામવિકાર)થી ન થતાં યોગબળ દ્વારા થયો હતો. પવિત્ર જીવન હોવાને લીધે જ એમના જન્મ કાળમાં જ શ્રીકૃષ્ણની માતાને વિષ્ણુ ચતુર્ભૂજનો દિવ્ય સાક્ષાત્કાર થયો હતો. અન્ય મહાત્માઓ વગેરેના જનમનો દિવ્ય દષ્ટિ દ્વારા સાક્ષાત્કાર નહોતો થયો તેથી શ્રીકૃષ્ણનું જીવન બહુ પવિત્ર હતું પરંતુ લોકો એમની પવિત્રતાની ઉપર વર્ણવેલી પરાકાણને જાણતા નથી.

મોરનાં પીછાં પવિત્રતાનાં પ્રતીક છે. શ્રીકૃષ્ણના મુગુટમાં મોરનાં પીછાં હતાં તે શ્રીકૃષ્ણની પૂર્ણ પવિત્રતા સિદ્ધ કરે છે. કૃષ્ણના મસ્તકે બતાડવામાં આવેલ પ્રભામંડળ પણ નિર્વિકારિતાનું સૂચક છે. ‘શ્રી’ શાબ્દની પદવીથી પણ એ સિદ્ધ થાય છે કે એમનો જન્મ પૂર્ણ પવિત્ર હતો. એ વિચારવા જેવી વાત છે કે જ્યારે શ્રીકૃષ્ણની અનન્ય ભક્તિ કરનાર નર-નારી પણ કામવિકારને છોડી બ્રહ્મચર્યવત ધારણ કરે છે તો

સ્વયં શ્રીકૃષ્ણનો જન્મ આ વિકાર દ્વારા કઈ રીતે થઈ શકે ? મીરાંનું ઉદાહરણ આપણી સામે છે. એણે શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિને લીધે સમગ્ર જીવનમાં બ્રહ્મચર્યનું પાલન કર્યું. અને તે માટે વિષનો ખ્યાલો પીવાનું સહ્ષ સ્વીકાર્યું. તેથી જો શ્રીકૃષ્ણની ભક્તિ માટે, એમના ક્ષાણિક સાક્ષાત્કાર માટે અને થોડી મિનિટો માટે રાસ ખેલવા માટે પણ કામ વિકારનો પૂર્ણ બહિક્ષાર જરૂરી છે તો શ્રીકૃષ્ણના માતાપિતા, મિત્ર સંબંધી ઈત્યાદિ કામવાસનાવાળા કઈ રીતે હોઈ શકે ? શ્રીકૃષ્ણના સાક્ષાત સ્વરૂપને તો કામવાસનાવાળા લોકો સ્પર્શી પણ ન શકે. આજે જ્યારે શ્રીકૃષ્ણના મંદિરમાં જઈને લોકો એમની જડમૂર્તિઓની સામે પણ જઈ કામવિકારનો સંકલ્પ કરવો એ મહાન પાપ સમજે છે તો શ્રીકૃષ્ણના ચૈતન્યરૂપની ઉપસ્થિતિમાં આ ભારતરૂપી બૃહદ મંદિરમાં કામ અને કામી કઈ રીતે ઉપસ્થિત રહી શકે ? તેથી એ સિદ્ધ થઈ શકે છે કે એમનો જન્મ અને જીવન પૂર્ણિતઃ પવિત્ર હતાં. એટલા માટે એ વાક્ય પ્રચાલિત છે કે જ્યાં શ્યામ છે ત્યાં કામ નહીં જ્યાં કામ છે ત્યાં શ્યામ નહીં.

શ્રીકૃષ્ણના નિર્વિકારી જીવનને સિદ્ધ કરતાં ભક્તો તેમના પ્રત્યે અંગના પૂર્વે ‘કમલ’ શાબ્દ જોડે છે. દા.ત. કમલનેન્નું, કમલહસ્ત વગેરે... પરંતુ બીજુ તરફ આજે લોકો શ્રીકૃષ્ણ પર અનેક મિથ્યા કલંક પણ લગાડે છે. તેઓ કહે છે શ્રીકૃષ્ણને ૧૦૮ પટરાણીઓ હતી. એમના દ્વારા હજારો સંતાનો જન્માં. એમણે ગોપીઓના વસ્ત્રો ચોર્યા. એમણે હિંસક યુદ્ધો કરાવ્યાં, વગેરે... આ રીતે લોકો કામ, ક્રોધ, હિંસાદિ વિકારોનાં કલંક લગાડે છે. આપ જ વિચારો કે જ્યારે મહાત્મા લોકો પણ અહિંસાનું પાલન કરે છે અને બ્રહ્મચર્ય વ્રત ધારણ કરે છે તો શું મહાત્માઓના પૂજય દેવ શિરોમણિ શ્રીકૃષ્ણ પૂર્ણ અહિંસક અને અકામી નહીં હોય ? દ્વાપર યુગ અને કલિયુગના લોકો પોતાના

જુવનમાં જ કામ, કોઈ, હિંસાદિથી ખરડાયેલા હતા તેથી ‘જેવી દૃષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ’ના ન્યાયે એમણે શ્રીકૃષ્ણના જુવનમાં ઉપરોક્ત કલંકો લગાડેલાં છે. જેઓને પૂર્ણ પવિત્રતાનો અનુભવ નથી તેઓ સમજે છે કે સૌ વિકારી છે અને વિકારી હતા.

શ્રીકૃષ્ણ સોળે કળા સંપૂર્ણ, સર્વગુણ સંપદ્ધ, સંપૂર્ણ નિર્વિકારી, મચ્છિદા પુરુષોત્તમ, અહિંસા પરમો ધર્મ હતા. તેથી જન્માષ્ટમીના શુભ દિવસે પોતાના અંત:કરણને ઠંડોળવાની જરૂર છે. શ્રીકૃષ્ણને માત્ર ‘મનમોહન’ કહેવાથી લક્ષ્યની સિદ્ધિ નહીં થાય પણ એ જોવાનું છે કે આપણા મનમાં શ્યામનું સ્થાન છે કે કામનું? અંદર વિકાર હશે તો બહારથી ‘શ્રીકૃષ્ણ, ગોવિંદ’ વગેરે પદો ગાવાથી સદ્ગતિ નહીં થાય. એ તો મુખમાં રામ અને બગલમાં છુટી જેવી વાત ગણાશે.

તેથી જો આપને શ્રીકૃષ્ણ પ્રત્યે સાચો પ્રેમ છે અને આપ એમના વૈકુંઠમાં જવા ઈર્છો છો તો પૂર્ણ પવિત્ર બનો. કારણ કે વિકારી અને આસુરી સ્વભાવવાળા આત્માઓ વૈકુંઠમાં જરૂર શકતા નથી અને શ્રીકૃષ્ણ સાથે એમનો કોઈપણ પ્રકારનો સંબંધ સ્થાપિત થઈ શકતો નથી. તેથી પોતાનામાં ક્યાં સુધી દેવી ગુણો તથા પવિત્રતાની ધારણા કરી છે તે જુઓ. તે વિના ભક્તિથી કોઈ વિશેષ પ્રાપ્તિની આશા રાખવી નકામી છે.

શ્રીકૃષ્ણનું પદ કેટલું મહાન હતું. શ્રીકૃષ્ણને મહાત્માઓ પણ પૂર્જે છે. શ્રીકૃષ્ણને મહાત્માઓ અને રાજાઓ બંનેના તાજથી સુશોભિત બતાવ્યા છે. અર્થાત् એમને પ્રભામંડળ અને સોનાના મુકુટધારી બતાવવામાં આવ્યા છે. એમને રાજાઓના રાજ અથવા વિશ્વ મહારાજન બંને પદવીઓ પ્રાપ્ત હતી. એમને ‘શ્રી નારાયણ’ પણ કહેવામાં આવે છે. તથા એમની સ્તુતિમાં ‘શ્રીકૃષ્ણ ગોવિંદ હરે મુરારે હે નાથ નારાયણ વાસુદેવ’ વગેરે પદો ગાવામાં આવે છે. તેથી પ્રશ્ન ઉઠે છે કે

એમણે આ પૂજ્ય પદ કઈ રીતે પ્રાપ્ત કર્યું?

ગીતાના ભગવાનનું એ મહાવાક્ય છે કે ‘મારું આ જ્ઞાન રાજાઓના પણ રાજ બનાવનારું, સર્વ વિદ્યાઓનું રાજ છે.’ ભગવાન કહે છે, ‘મારી શ્રીમત પર ચાલવાથી જ તમને સ્વર્ચાજ્ય અથવા સ્વર્ગના સુખની પ્રાપ્તિ થશે.’ તેથી એ સિદ્ધ થાય છે કે શ્રીકૃષ્ણ પોતાના પૂર્વ જન્મમાં ઈશ્વરીય જ્ઞાન અને રાજ્યોગથી આ પદ પામ્યા હતા. નિરાકાર પરમ પિતા પરમાત્મા શિવ કે જેઓ શ્રીકૃષ્ણના પણ પારલોકિક પિતા છે. ગીતાતો શ્રીકૃષ્ણની પણ માતા છે. એ દ્વારા ભગવાને જ (પૂર્વ જન્મમાં) નર (પ્રભાપિતા બ્રહ્મ)ને શ્રી નારાયણ (શ્રીકૃષ્ણ) પદ પ્રાપ્તિ માટે યોગ્ય બનાવ્યા હતા. તેથી જો આપણે શ્રીકૃષ્ણની જેમ પવિત્ર અને ગુણવાન બનવા ઈશ્વીઓ છીએ તો આપણે સર્વશ્રેષ્ઠ ગીતાજ્ઞાન અને સહજ રાજ્યોગ શીખવો જોઈએ અને પરમપિતા શિવ પરમાત્મા સાથે યોગ યુક્ત થવું જોઈએ. તેને સાકાર મુરલી કહીએ છીએ.

॥ ઓમશાંતિ॥

પાપથી કદાચ પૈસો મળશે, શાંતિ નહીં મળે.

જુવનમાં પૈસો જરૂરી છે એ વાત સાચી પણ પૈસો સાધ્ય નહીં, સાધન છે. સાધ્ય તો જુવનની શાંતિ ને પભુની પાપિત્ત છે.

● ● ●

બૂરાં કર્મ કર્યા પછી બૂરાં ફળ ભોગવવામાંથી કદીય નહિ બચાય. માટે બૂરાં કામથી બચવાનો દઠ સંકલ્પ કરજો, વિશેષ ધ્યાન રાખજો. તે માટે નિરંતર પભુ પિતાને યાદ કરો.

પ્રસંગિતાના પથ પર

બ્ર. કુ. શિવાનીબેન

ખુશીને પ્રભાવિત કરનારી માન્યતાઓ

પ્રશ્ન : ગઈ વખતે આપણે અપેક્ષાઓની વાત કરી હતી. ભરોસો (બીલીફુલ સીસ્ટમ) વિશે વાત કરી હતી. ક્યારેક અનુભૂતિ એટલી ગણન બની જાય છે ત્યારે આપણાને એ ખબર પડતી નથી કે એવો કચો વિચાર હતો, તેના કારણે આપણી બીલીફુલ સીસ્ટમ બની. જ્યારે એના ઉપર આપણી આશા ઓસરવા લાગે છે. જેના આપણાને આશ્વર્યજનક પરિણામો મળે છે ?

ઉત્તાર : એમાં પણ બીલીફુલ સીસ્ટમ જ છે. હું સૌના પ્રત્યે એ ધારણા રાખ્યું છું કે હું જે વિચારું છું તે પ્રમાણે બધું બને. આપણાને કઈ રીતે ખબર પડે કે આપણે કોઈના પ્રત્યે કંઈક અપેક્ષા રાખતા હતા.

સાધારણ લાગતી વાત લઈએ. મેં અપેક્ષા રાખી હતી કે મારા ધરના નળમાં ચોવીસ કલાક પાણી આવશે. આજે સવારે નળ ખોલી જોયું તો પાણી આવતું નહોતું. પણ જે દિવસે પાણી આવતું નથી તે દિવસે આપણે પરેશાન થઈ જઈએ છીએ. આવું બને ત્યારે આપણાને લાગે છે કે જે આપણી અપેક્ષાઓ હતી તે પૂરી ના થઈ. આપણી કેટલી બધી અપેક્ષાઓ છે તેની ખબર પડતી નથી. જ્યારે આપણી અપેક્ષાઓ પૂરી ના થાય ત્યારે જ આપણાને ખબર પડે છે કે આપણે કેટલી અપેક્ષાઓ રાખતા હતા. આપણે એ અપેક્ષા રાખવી જોઈએ કે પાણી આવે, તો બરાબર. ના આવે તો પણ બરાબર. એને આપણે અપેક્ષા કહીશું નહીં.

પ્રશ્ન : આપણે જે સમાજમાં રહીએ છીએ તેના પણ કેટલાક નિયમો છે. જે મારી અપેક્ષા અને

ઉપેક્ષાથી અલગ છે. જીવન જીવવાની પદ્ધતિ નક્કી કરેલી છે ?

ઉત્તાર : જીવન જીવવાનો જે રસ્તો નક્કી કર્યો છે તેને મેં જ અપનાવ્યો. ભાગ્યની શૈલી એને અનુરૂપ આપણે

જ નક્કી કરી. આપણે તેને જીવન જીવવાની પદ્ધતિ કહીએ છીએ. યથાર્થ સમયે પહોંચવાનો એ અર્થ થાય છે કે નક્કી કરેલા સમય કરતાં પાંચ મિનિટ વહેલા પહોંચવું. આ મારી જીવન પદ્ધતિ છે. આપણો દૃષ્ટિકોણ હોઈ શકે છે - કે પાંચ દસ મિનિટ મોડા પડવા, તો શું થઈ ગયું. એનાથી શો ફરક પડે છે. ક્યારેક વહેલા પહોંચી જઈએ, ક્યારેક મોડા પડીએ. ખાસ ફરક નહીં પડે કારણ કે તે આપણો દૃષ્ટિકોણ છે. મારો નહીં. ક્યારેક આપણો દૃષ્ટિકોણ અને મારો દૃષ્ટિકોણ ટકરાય છે. મારી જીવન પદ્ધતિ અનુસાર હું માનું છું કે જે સમય આપ્યો છે તે મુજબ પહોંચવું જ જોઈએ. મનમાં ચિંતન ચાલે છે કે આપણે આટલા દૂરીથી સફર કરીને આવીએ છીએ, તો મોડું થયું તેમાં કોઈ મોટી વાત નથી. વાસ્તવમાં દૃષ્ટિકોણ સંબંધી યથાર્થ ચિંતન જરૂરી છે.

પ્રશ્ન : આ મારો દૃષ્ટિકોણ નથી પણ એમ પણ બની શકે છે ?

ઉત્તાર : દરેકનો પોતાનો દૃષ્ટિકોણ છે. વાસ્તવમાં દરેક વ્યક્તિ પોતાના સાચા અને ખોટા માટે જવાબદાર છે. તેથી આપણે કહીએ છીએ કે સાચી અને ખોટી વ્યક્તિ એક સાથે જ સંકળાયેલી છે.

દરેકે સાચા અને ખોટાની વ્યાખ્યા પોતાની રીતે બનાવી છે.

પ્રશ્ન : જ્યારે સમગ્ર સમાજ, પરિવારમાં મર્યાદાઓની વાત છે. નાસ્તિકતાની, દષ્ટિકોણની વાત છે. જે વાતો આપણી સામે આવે છે તે અનુસાર આપણે નક્કી કરીએ છીએ ?

ઉત્તર : સમાજ, આપણી જાતિ, આપણો પરિવાર વગેરે માટે જે વાતો નક્કી કરેલી છે તેનો આપણા ઉપર પ્રભાવ છે. આપ કચા દેશના છો, કઈ જાતિના છો એનો પણ પ્રભાવ છે. તમે પંજાબી છો, તો શું દરેક પંજાબીનો એક સમાન દષ્ટિકોણ હશે? ના. આપ ભારતીય છો. ભારતમાં રહો છો. તો શું દરેકનો એક સમાન દષ્ટિકોણ હશે? ના. સર્વ ભારતીઓમાં પણ પંજાબીનો એકસમાન દષ્ટિકોણ હશે? ના. બધી સંસ્કૃતિઓના પ્રભાવની વાત કરીએ, દેશની, જાતિની, પરિવારની આપણે વાત કરીએ. મોટા પરિવારની વાત બાજુ પર મૂકો પણ ચાર જણના નાના પરિવારની વાત કરીએ, તો સૌનો દષ્ટિકોણ એક સમાન હોઈ શકે છે? ના. જાતિ અને સંસ્કૃતિનો થોડો પ્રભાવ તો આપણા ઉપર પડશે તો દરેકે પોતાનો દષ્ટિકોણ કઈ રીતે બનાવી દીધો? બધા લોકો એક જ વિચારથી ચાલે, તેવું તો આપ પણ નહીં વિચારતા હો. આમ કદી બની શકતું નથી. અપેક્ષાનો મતલબ અમારી આપણી પાસે કેટલીક આશા છે. એનો અર્થ એ કે હું જેવું વિચારું છું તેવું આપ પણ વિચારો. મને એ સમજાતું નથી કે શું આપણી આ અપેક્ષા યોગ્ય છે? તેઓ દરેક અલગ અલગ હોય છે. એના માટે એવી અપેક્ષા રાખી ના શકાય કે હું જેવું વિચારું છું તેવું તમે પણ વિચારો. આપણી અને મારી વિચારદ્યારા અલગ છે.

પ્રશ્ન : એનો સ્વીકાર કરીને મુશ્કેલી તો મને જ પડવાની છે?

ઉત્તર : એનું બીજું કોઈ સમાધાન પણ નથી.

પ્રશ્ન : બાળકોને સાચો દષ્ટિકોણ, સાચો ઉપાય શીખવાડવો જોઈએ?

ઉત્તર : આ ઘણું જ મહત્વપૂર્ણ છે. પણ એવું કરવામાં આવતું નથી. આ અપેક્ષા છે. તમે એમને પોતાનો વિચાર આપો. તમે સારું ને ખોટું શું છે તે સમજાવી શકો. આપનો રોલ છે. આપ વરિષ્ઠ છો, આપ પાલક છો. આપ શિક્ષક છો. આ આપનો રોલ છે. કારણ કે તેઓ આપના દોસ્ત છે. તમને જે સારું લાગે છે તે તેમને જણાવી શકો છો. પણ એવું ના વિચારીએ કે હું જે કહું છું તેમજ થાય. એનો અર્થ હું મારા વિચારો આપણી ઉપર લાદી રહી છું. એમાં ફરજ પડી જાય છે.

માતાપિતા અને બાળકો વચ્ચે આ ફરજ છે. માતાપિતા બાળકો પાસે ઘણી બધી અપેક્ષાઓ રાખે છે. બાળકો જ્યારે માતાપિતાની અપેક્ષાઓ પૂરી કરતાં નથી ત્યારે માતાપિતા દુઃખી બની જાય છે, પરેશાન થઈ જાય છે. એનાથી માતાપિતા પોતાને લાચાર સમજે છે. મારાં બાળકોએ આવું કર્યું. અમે અપેક્ષા રાખી હતી કે બાળકનું ૬૦ ટકા પરિણામ આવશે તે ડોક્ટર બને ચા બીજું કંઈ. અમે એની પાસે અપેક્ષા રાખી પણ તે કરી શક્યું નહીં. જેને કારણે હું સ્વયંને દુઃખી અને અપમાનિત સમજું છું. બાળકે બનતો પ્રચાસ કર્યો પણ તેમાં તે સફળ થયો નહીં. અપેક્ષા મેં રાખી હતી.

બીજાની વાત શા માટે કરીએ? આપણે સ્વયંને પૂછીએ કે શું હું મારી અપેક્ષાઓ પૂર્ણ કરવામાં સક્ષમ છું? આખો દિવસ હું આમ કરીશ, તેમ કરીશ તેમ કહીએ છીએ પણ સક્ષમ હોવા છતાં બધી અપેક્ષાઓ પૂર્ણ કરી શકતાં નથી. પોતે જ પોતાની અપેક્ષાઓ પૂરી કરી શકતાં નથી. તે માટે આપણી પાસે ઘણાં બધાં બહાનાં હોય છે.

પ્રશ્ન : જો આપણે આપણી અપેક્ષાઓ પૂરી કરી શકતા નથી તો સ્વયં પ્રત્યે તિરસ્કાર જન્મે છે. બાળકો દ્વારા, વાક્યો દ્વારા આપણે તિરસ્કૃત બની જઈએ છીએ. એનું નિરાકરણ શું ?

ઉત્તર : સમજ બનાવવામાં આવે છે. બાળકોને આપણે ઘરનાં સમજવાં જોઈએ. તે આપણા માટે યોગ્ય કેમ છે ? બીજાઓ માટે ખોટું કેમ છે ? એના ફ્લાયદા અને ગેરફાયદા ક્યા ક્યા છે ? એને યોગ્ય બનાવવા માટે સશક્ત બનાવવામાં આવે. શું આપ આમ કરી શકો છો ? સંકેત એ છે કે આપણા વિચારો જબરદસ્તીથી બીજાઓ ઉપર ઠોકી બેસાડીએ છીએ. જો બીજાઓનો સ્વીકાર કરવા માટે તૈયાર નથી ચા બીજાઓ એટલી ક્ષમતા નથી તો તેઓ નહીં કરી શકે. પછી હું કહું છું કે મેં જેટલું કર્યું તેટલી તમારી પાસે અપેક્ષા રાખું છું.

પ્રશ્ન : આપે કહ્યું કે દરેક દેશના પોત પોતાના નિયમ-કાયદાઓ છે. તે રીતે ઘરના પણ કેટલાક પોતાના નિયમ હોય છે. બાળકો આ નિયમોનો સ્વીકાર કરે છે. એવું હું નથી માનતી. તો એ પરિસ્થિતિમાં આપણે શું કરવું જોઈએ ?

ઉત્તર : દેશના કાયદાઓ તો આપણે બનાવી શકતા નથી પણ ઘરના તો બનાવી શકીએ છીએ. દરેકની જેટલી આરામદાયક કક્ષા છે તે મુજબ

(પેજ નં. ૧૭.નું અનુસંધાન)

તો વિકારોની ખાઈમાં પડેલા આ લોકોને પવિત્રતાનું બળ મળ્યું, રાજ્યોગના અભ્યાસથી. રાજ્યોગ દ્વારા થયેલી સુખદ અનુભૂતિઓથી એમના મનમાં ભૌતિકતા પ્રત્યે નીરસતા જન્મી છે. આ રાજ્યોગનું જ બળ છે જે મનુષ્યને બ્રહ્મયર્થના સુખનો સહજરૂપે અનુભવ કરાવે છે. એ સત્ય છે કે ઈશ્વરીય શક્તિ વગરના આ પ્રકારનું જીવન પરિવર્તન લગભગ અસંભવ છે.

દેશવિદેશના ભાઈબહેનો ઈશ્વરીય જ્ઞાન

નિયમો બનાવીએ છીએ. તો તેનું પાલન કરવું સરળ બની જાય છે. જો બધાંએ મળીને નિયમ બનાવ્યો કે બે કલાક ટી.વી. જોઈશું. તો તમે ઘરમાં હો કે ના હો બધા તેનું પાલન કરે. આપે પોતાના ફ્લાયદા માટે બે કલાક ટી.વી. જોવાનો નિયમ બનાવ્યો પણ જે દિવસે તમે ઘરમાં નહીં હો ત્યારે આખો દિવસ પરિવારમાં ટી.વી જોશે.

પ્રશ્ન : જ્યારે આપ ઓફિસથી પાછા આવો છો ત્યારે સતત ટી.વી. જુઓ છો. શનિવાર, રવિવાર ઘરમાં હો છો તો પૂરો સમય ટી.વી. જુઓ છો. અર્થાત્ તમે બનાવેલો નિયમ તમે જ તોડો છો ?

ઉત્તર : જ્યારે આપણે આપણા માટે કેટલાક નિયમ બનાવીએ, પોતાના પરિવાર માટે, કોઈ કંપની, સંસ્થા માટે સૌ મળીને નિયમ બનાવે છે ત્યારે દરેક સ્વયંને સુખદ અનુભવે છે કે આપણે આ નિયમ બનાવ્યા છે. આપણે આ કરવાનું છે. બાળકો ઘરમાં કહે છે કે અમારા માતાપિતા માટે આ કરવું પડે છે. બીજા કોઈના માટે કંઈક કરવું પડે તે સારી અનુભૂતિ નથી. જે મને એક બંધન સમાન લાગે છે. હું કરવા દર્શાતી નથી પણ સારું લાગે એ માટે હું કરું છું. આ બંનેમાં તફાવત છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

ધારણ કરશે તો લોકોને એમના ચહેરાઓ ઉપર દિવ્યતાની ઝલક જોવા મળશે. ત્યાગ, તપસ્યાથી ઓતપ્રોત એમનું જીવન જોશે. તો ત્યારે અવશ્ય એમને આ મહાનતમ ઈશ્વરીય શક્તિનો આભાસ થશે. અને ત્યારે એમના મુખથી નીકળશે અહી ! જે પ્રકાશથી સમર્પ્ત વિશ્વ પ્રકાશિત થઈ ગયું એ દીવા નીચે બેસવા છતાં પણ આપણું મન તો અંદકારમાં જ રહ્યી ગયું.

॥ ઓમશાંતિ ॥

વિદ્યાનું કારણ - સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા

બી.કે. સૂર્ય, માર્ગદર્શિકા આબુ

પ્રશ્ન : જીવનમાં નાના મોટા વિદ્યા આવતાં જ રહે છે. તેનું કારણ સમલાંતું નથી. તેથી તેનું કારણ જાળીને એનું નિવારણ કરવા ઈચ્છાએ છીએ.

ઉત્તાર : જીવનમાં અનેક વિદ્યાનું કારણ શું છે ? કેટલીક વાર સખત મહેનત પછી જ સફળતા મળે છે. ક્યારેક તે પણ નથી મળતી. એનું મૂળ કારણ છે સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા.

આમ તો વિદ્યાનાં ઘણાં કારણો છે. જેમાં પૂર્વજ્ઞમોના પાપ કર્મ, મનુષ્યનો સીમિત દૃષ્ટિકોણ, વ્યવહારિક અકુશળતા અને નબળું મન મુખ્ય છે. નબળું મન વિદ્યાને રોકવા માટે અસમર્થ બને છે. તથા સૂક્ષ્મ અપવિત્રતા જાણે કે વિદ્યાનું આવાહન કરે છે.

સૂક્ષ્મ પવિત્રતા શું છે ? દૈહિક આકર્ષણ, ઈશ્વરીય મર્યાદાઓનું ઉત્તલંઘન, અપવિત્ર સંકલ્પ અને કામુક ઈરછાઓ. આ સર્વ વિકૃતિઓ સ્થિતિને પણ નબળી બનાવે છે તથા બુદ્ધિની નિર્ણયશક્તિને પણ સમાપ્ત કરે છે.

તેથી આ રીતે જો જીવન સૂક્ષ્મ અપવિત્રતાથી ભરેલું છે, તો અમૃતવેળાના યોગમાં આનંદ આવશે નહીં અને ઈશ્વરીય મહાવાક્યો મનને પરમસુખ આપશે નહીં તેથી બુદ્ધિ એકાગ્ર થશે નહીં અને ચિત્ત શીતળ બનશે નહીં.

આવો આત્મા સેવાના ક્ષેત્રમાં પણ મહેનત વધારે અને સફળતા ઓછીનો અનુભવ કરશે. એમની સામે સદા સંદર્ભની સ્થિતિ જણાશે. સંબંધોમાં તાણ રહેશે અને મુખ્યત્વે સેવા સ્વરૂપ બનેલું જીવન સાધનોની માંગણી કર્યા કરશે અને સાધનાથી યોજનો દૂર ચાલી જશે.

લૌકિક દંધાઓમાં વિદ્યા આવે, ચા લૌકિક

પરિવારમાં અણાધારી ઘટનાઓ બનતી રહે છે ચા કંઈક ગ્રહચારી હોવાનો અનુભવ થશે. એક પછી એક દુર્ઘટના થતી રહે છે ચા લૌકિક નોકરીમાં વિદ્યા આવી રહ્યાં હોય તેમ લાગે છે. જીવનમાં ખુશી મળતી નથી ચા બુદ્ધિ ભારે ભારે લાગે છે. પુરુષાર્થીએ પોતાની પવિત્રતાની સ્થિતિને ચેક કરીને નબળાઈને સુધારી લેવી જોઈએ. સ્થિતિ શ્રેષ્ઠ બનતાં જ વિદ્યન સમાપ્ત થઈ જાય છે. રસ્તો સાફ થઈ જશે. અને એવું લાગશે કે મન ઉપરથી ભારે બોજ ઊતરી ગયો હોય. મન એક અલોકિક ખુશી ચા હળવાપણાનો અનુભવ કરશે. પવિત્રતાના રાહીએ સર્વ મર્યાદાઓનું પાલન સહર્ષ કરવું જોઈએ. મર્યાદા તોડતાં જ મન નબળું બની જાય છે. અને વિદ્યાનો પ્રાર્થના થઈ જાય છે.

પવિત્રતાની શક્તિ ઘણી મોટી શક્તિ છે. આપણાને આ શક્તિનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. નજુકના ભવિષ્યમાં જ્યારે અનેક બીમાર વ્યક્તિઓની લાઈન આપણી સામે ઊભી રહેશે, જ્યારે વિદ્યાથી વ્યાકુળ આત્માઓ આપણા દરવાજા ખખડાવશે, ત્યારે પવિત્રતાના બળથી સંપદ્ધ આત્માઓ જ પોતાની દૃષ્ટિ વ્યાધિ મુક્ત તથા વિદ્યનમુક્ત કરી શકશે.

પવિત્રતા જ જીવનમાં દિવ્યતા લાવે છે. અપવિત્રતા શોભાને બગાડી દે છે. જ્યાં પવિત્રતાનું બળ છે ત્યાં વિજય નક્કી છે. આ પ્રમાણેનો જીવનમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. તો પવિત્રતાનું બળ આપણાને કલિયુગી સાગરમાં, વિદ્યાની ભયંકર લહેરોમાં પણ આનંદથી તરવાનું બળ આપે છે. અર્થાત્ જીવનને નિર્વિદ્યન તથા તાણમુક્ત બનાવે છે.

પ્રશ્ન : કુંડલિની શું છે ? કુંડલિની જાગૃત કરવી શું છે ? રાજ્યોગમાં તેનું શું સ્થાન છે ? શું આપની કુંડલિની જગી છે ?

ઉત્તર : કુંડલિનીને સાધકોએ શિવની શક્તિરૂપે સ્વીકારી છે. એનું રૂપ અતિસૂક્ષ્મ છે. અહીં તેનું સંક્ષિપ્ત વર્ણન કરીશું. તે આ શરીરમાં આવેલી એક શક્તિ છે.

આધુનિક ચિકિત્સા વિજ્ઞાને શરીરમાં આઠ ગ્રંથીઓનું અસ્તિત્વ નિહાળ્યું છે. આજે શોદખોળો પ્રત્યક્ષ દર્શન ચા પ્રયોગશાળાઓના આધારે થાય છે. પ્રાચીનકાળમાં શોદ્ધો અંતઃદૃષ્ટિ દ્વારા દર્શનના આધારે થતી હતી. આજ ગ્રંથીઓ જ વિભિન્ન ચક્ક છે. આ ગ્રંથીઓ જ સમગ્ર શરીરના વિકાસ તથા નિયંત્રણનો આધાર છે.

મસ્તકમાં સહસ્રારચક ચા જ્ઞાનકેન્દ્ર અથવા પીનિયલ ગ્લેન (Pineal Gland) આવેલ છે. મેદું દંડ અથવા કરોડરજ્જુ (Spinal Cord) નીચે શક્તિ કેન્દ્ર, મૂલાધાર ચક અર્થાત् ગોનાઇ ગ્લેન (Gonadal Gland) આવેલ છે. આ મૂલાધાર ચકમાં એક ટ્રિકોણ આકારનો પશ્ચ છે. એમાં કુંડલિના આકારની સાડા ત્રણ ચકમાં બેઠેલી સૂક્ષ્મ કુંડલિની શક્તિ છે. આ શક્તિનું વર્ણન વર્તમાન શરીર રચનાના જ્ઞાતાઓનો નથી કરતા, પરંતુ પ્રાચીન મનીધીઓએ અંતઃદૃષ્ટિથી તેનું દર્શન કર્યું છે.

મેરુંડની અંદર ઈડા તથા પિંગલા નામની બે નાડીઓ છે. જેમાંથી એક મસ્તિષ્કમાં સંદેશ લઈ જાય છે. તથા બીજી મસ્તિષ્કના આદેશ બહાર લાવે છે. આ બંનેની વરસે એક સૂક્ષ્મ નાડી સુષુપ્તિના છે. આ સુષુપ્તિનાડી (સ્નાયુ) નીચેથી બંદ છે. અને નીચેથી કુંડલિનીશક્તિ સાથે જોડાયેલી છે. જે સુષુપ્ત અવસ્થામાં છે.

યોગી એવું માનતા હતા કે જો આ કુંડલિની

શક્તિને જાગૃત કરવામાં આવે તો આ શક્તિ સુષુપ્તિનાડીથી થઈને ઉપર ચાલવા લાગે છે અને વિભિન્ન ચક્કોમાં થઈને મસ્તકમાં આવેલ જ્ઞાનકેન્દ્રમાં પહોંચી જાય છે. આ શક્તિ જે જે ગ્રંથીમાંથી પસાર થાય છે ત્યાં વિશેષ પ્રતિક્રિયા થાય છે. અને જ્યારે આ શક્તિ જ્ઞાનકેન્દ્રમાં પહોંચી જાય છે તો યોગીઓને આત્મસાક્ષાત્કાર થાય છે. એના જીવનમાં દિવ્યતા આવે છે. અર્થાત્ એના બધાં બંધન કપાઈ જાય છે.

આ શક્તિને જગ્ગાડવાનું સાધન પ્રભુપ્રેમ, ગુરુકૃપા ચા કોઈપણ સાધના છે. કોઈની આ કુંડલિની શક્તિ થોડી જગે છે, તો કોઈકની વધારે જગે છે. જો કોઈ મનુષ્યમાં થોડો પણ જ્ઞાન પ્રકાશ દેખાય તો સમજવું જોઈએ કે એની કુંડલિની શક્તિ સુષુપ્તિમાં પ્રવેશ કરી ગઈ છે.

ઉપર મેં સંક્ષેપમાં કુંડલિની શક્તિનું વર્ણન કર્યું છે. હવે આપણે આપણા વિચાર તથા રાજ્યોગના સંબંધનો વિષય લઈએ. મને સ્વચ્છ દ્વારા દર્શાવેલી ઈશ્વરીય જ્ઞાન મળ્યું. પ્રથમ ચરણમાં જ મને આત્મજ્ઞાન તથા આત્મસાક્ષાત્કાર થઈ ગયો. જેમ જેમ આપણે રાજ્યોગ સાધનાના પથ ઉપર આગળ વધીએ છીએ. તેમ તેમ આપણને આપણા આદિ તથા અનાદિ સ્વરૂપનો સ્પષ્ટ સાક્ષાત્કાર થાય છે. મનમાં અપાર ખુશીઓની શરણાઈઓ વાગે છે. અતીન્દ્રિય સુખ આપણું જીવન બની ગયું છે અર્થાત્ આપણી કુંડલિની સંપૂર્ણરૂપથી જગી ચૂકી છે.

ભારતીય યોગ દર્શનમાં યોગસાધનાનો પ્રભાવ શરીર પર જણાવવામાં આવ્યો છે. પ્રાણાચારીયામથી શરીરમાં થનારું પરિવર્તન, દ્વારાનનો સ્નાયુએ ઉપર પ્રભાવ, મનબુદ્ધિને પ્રકૃતિકૃત માનવાને કારણે યોગને શરીર સાથે જોડવામાં આવ્યો.

એ તો સત્ય છે કે શરીરની સમસ્ત ક્રિયાઓનું સંચાલન મનની શક્તિથી જ થાય છે. પરંતુ મન શરીરનું જ અંગ છે. એ માનવું તો ભૂલ ભરેલું છે.

અમને પરમપિતા પરમાત્મા દ્વારા પ્રાપ્ત ઈશ્વરીય ઝાનથી એ જાળવાનું મળ્યું છે કે મન, બુદ્ધિ આત્મશક્તિઓ છે. બીજે કંઈ ધ્યાન ન લગાવતાં રાજ્યોગમાં આપણે અશરીરી બનવાનો અભ્યાસ કરીએ છીએ અર્થાત् આપણે ઝાનકેન્દ્રની સમીપ આવેલ આત્મા પર એકાગ્ર થઈએ છીએ અને એનો પ્રભાવ આપણી સમગ્ર સ્નાયુ ક્રિયા (Nerves System) પર પડે છે. તેનાથી શરીરમાં વિભિન્ન પરિવર્તન થાય છે.

જો શરીરમાં કુંડલિની શક્તિ છે તો તે અવશ્ય રાજ્યોગથી જગૃત થાય છે. તે સત્ય છે. પરંતુ એનું વિશ્લેષણ બીજી રીતે પણ કરીશું. આ એક ચિંતન વાંચકો સમક્ષ રજૂ કર્યું છે. મૂલાધાર ચક (Gonald Gland) માં શક્તિનો સંગ્રહ થાય છે અર્થાત् શુક્ષશક્તિ એકપ્રિત થાય છે. જે નિર્ણતર અજ્ઞથી બનતી રહે છે. યોગ અભ્યાસમાં આપણે અશરીરી બનીને પોતાની બુદ્ધિ પરમધામમાં સ્થિત પરમાત્મા સાથે જોડીએ છીએ. તેનાથી આ શુક્ગતિની સ્થિતિ ઉપરની તરફ જાય છે. અને આ સુખુમણા નાડીના માદ્યમથી વિવિધ ગ્રંથીઓમાં થઈને પીનિયલ ગલેન - ઝાન કેન્દ્રમાં ચાલી જાય છે..વિભિન્ન ગ્રંથીઓ તેનો થોડો થોડો અંશ ગ્રહણ કરે છે અને અંતમાં આ શક્તિનો સૂક્ષ્મ અંશ પીનિયલ ગલેનમાં પહોંચે છે કે જે વાસ્તવમાં મસ્તિષ્ક માટે સૂક્ષ્મ શક્તિ (Energy) છે. જેના દ્વારા મસ્તિષ્ક નિર્ણતર કાર્યરત છે.

આ કારણે યોગ અભ્યાસ માટે બ્રહ્મચર્યનું પ્રથમ સ્થાન છે. જો કોઈ વ્યક્તિ બ્રહ્મચર્ય પાલન નથી કરતી તો એની શક્તિ નિર્ણતર નાણ થતી

જાય છે. જેથી એનું મસ્તિષ્ક પૂરી રીતે શક્તિ મેળવી શકતું નથી. ફલ સ્વરૂપે મન ચિંતનમાં સ્થિર થતું નથી તેમજ બુદ્ધિ પરમાત્મામાં સ્થિર થતી નથી.

કદાચ આ શક્તિને ઉપર લઈ જવી તેને જ કુંડલિની જગૃત કરવી કહેવાય છે. ગમે તે હોય રાજ્યોગમાં કોઈ શારીરિક ક્રિયાને સ્થાન નથી. હા, રાજ્યોગ દ્વારા આ શક્તિનો અવશ્ય જગૃત થાય છે. અને જુવન દિવ્યતાથી ઓતપ્રોત બની જાય છે.

પ્રશ્ન : મનુષ્યનો વિકાસ કર્યારે અટકી જાય છે ?

ઉત્તર : જ્યારે એક મનુષ્ય એ સમજે છે કે મેં સર્વ કાંઈ જાણી લીધું છે. જ્યારે તે કાંઈ પણ શીખવા માટે પોતાની બુદ્ધિનાં દ્વારા બંધ કરી લે છે અર્થાત् એની શીખવાની વૃત્તિ ઢંકાઈ જાય છે ત્યારે તે ઉપદેશોથી ભયભીત બને છે. ત્યારે તે એને કંઈક શીખવાડનારને પોતાનો શરૂ માને છે. ત્યારે મનુષ્યની પ્રગતિનો માર્ગ થંભી જાય છે.

કેટલાક પુરુષાર્થી એ સમજી લે છે કે એમણે સંપૂર્ણ ઝાન પ્રાપ્ત કરી લીધું છે. વાસ્તવમાં એક બુદ્ધિમાન મનુષ્યની આ સૌથી મોટી ભૂલ છે. એણે જાળવું જોઈએ કે જ્યારે તેને સંપૂર્ણ ઝાન મળી જશે, ત્યારે એની બુદ્ધિ ભટકતી બંધ થઈ જશે. એની બુદ્ધિ ડીસ્ટર્બ પણ નહીં થાય. તેની ચારે બાજુની મમતા પણ સમાપ્ત થઈ જશે. સ્થિતિ પૂર્ણ રીતે ઉપરામ બની જશે. આ સૂક્ષ્મ અહંકે કારણે કેટલાયે મનુષ્ય દિનપ્રતિદિન ઈશ્વરીય મહાવાક્ય પણ સાંભળતા નથી અને એમને અદ્યયનમાં પણ રૂચિ રહેતી નથી.

તે રીતે યોગપણ એક અત્યંત સૂક્ષ્મ વિષય છે. જ્યાં સુધી આપણે સંપૂર્ણ બનીએ ત્યાં સુધી યોગની સૂક્ષ્મ વિદ્યાઓ તથા એના સૂક્ષ્મ અનુભવોને પ્રાપ્ત કરતા જ જઈશું. તેથી એવું માની

લેવું કે આપણે યોગ પૂરેપૂરો શીખી લીધો છે. તો તે બુદ્ધિમાનીની નિશાની નથી. જ્યારે આપણે યોગને સંપૂર્ણ રીતે શીખી લઈશું. તો આપણે સંપૂર્ણ બની જઈશું. આપણે આપણા આદિ તથા અનાદિ સ્વરૂપમાં સ્થિત થઈ જઈશું અને આપણે નિરંતર અતીન્દ્રિય સુખમાં રમણ કરીશું.

એટલે જીવનમાં નિરંતર ઉભ્રતિના પથ પર અગ્રસર બનવા માટે સદાચે બીજાઓ પાસે શીખતા રહે વું જો ઈએ . જીવન માં આવનારી પરિસ્થિતિઓમાંથી તથા ભૂતકાળમાં કરેલી પોતાની ભૂલોમાંથી સદા શીખવાની વૃત્તિ અપનાવવી જોઈએ. જે આપણાને કંઈક શીખવાડે છે તેને આપણા સાચા હિતેરછુ અને પરમભિત્રો સમજવા જોઈએ. આપણે આપણાં શીખવાનાં દ્વાર ખુલ્લાં રાખીએ. આપણાને જો કોઈની શિખામણ સારી લાગતી નથી. તો આપણે ખોટું લગાડવું જોઈએ નહીં. આપણે આપણું જીવન એટલું સરળ બનાવવું જોઈએ જેથી સમય આવે કોઈ આપણાને સહયોગી બને. આપણાને કોઈ લડી પણ શકે. ત્યારે આપણું કર્યારેય અહિત નહીં થાય.

પ્રશ્ન : અમે સાંભળ્યું છે કે આપની સંસ્થાનાં વિદેશોમાં પણ ધણાં સેવાકેન્દ્રો છે તો શું ત્યાંના લોકો બ્રહ્મચર્યની ધારણા તથા ખાનપાનની શુદ્ધિ અપનાવે છે. જો એમ હોય, તો તે ખરેખર ઈશ્વરીય શક્તિ છે.

ઉત્તાર : અમારાં આ સમયે વિદેશોમાં ૧૩૭ કરતાંથે વધુ દેશોમાં સેવા કેન્દ્રો છે. જ્યાં આવનાર લોકો હિન્દુ, મુસ્લિમ, શીખ તથા ખિરસ્તી વગેરે સર્વધર્મોમાં માનનાર છે. એ હકીકત છે કે ત્યાંનું જીવન ભારતના જીવન કરતાં લિખ્ન છે. અહીં હજુ સુધી લોકોને બ્રહ્મચર્ય અને સાત્ત્વિક આહારમાં શ્રદ્ધા છે. પરંતુ વિદેશોમાં તો બ્રહ્મચર્યને મૂર્ખતા સમજવામાં આવી છે. ત્યાં તો સંભોગ જ જીવનનું સુખ છે. આ પ્રમાણે ત્યાં લોકોની ધારણા છે તેથી

ત્યાં કામની નદીઓ ખુલ્લી રીતે વહે છે. લગભગ પ્રત્યેક મનુષ્ય માંસાહારી છે. એ ઠંડા પ્રદેશમાં લોકો કર્યારેક કર્યારેક જ સ્નાન કરે છે.

આમ છતાં તેઓ ઈશ્વરીય જ્ઞાન લઈને રાજ્યોગના પાવન પથ ઉપર પગલાં માંડે છે તો એમના જીવનનું અદ્ભુત પરિવર્તન, સ્વયંના માટે પણ એક અવિસ્મરણીય ગાથા બની જાય છે. તેઓ શું હતા ને શું બની ગયા. પશુ તુલ્ય હતા, પણ માનવ બની ગયા. એમ કહીને તેઓ પોતાના જીવન પરિવર્તનની તરસીરની પ્રશંસા કરે છે.

બ્રહ્મચર્ય હવે એમનું જીવન બની ગયું છે. હવે તેઓ હોટલો તથા રેસ્ટોરન્ટોમાં જતા નથી. એમનો ફિલ્મો જોવાનો શોખ ઓસરતો જાય છે. અને ત્યાગમય જીવનની ધારામાં નિત્ય સ્નાન કરીને તેઓ શક્તિશાળી બનતા જાય છે. અમારે ત્યાં અહીં માઉન્ટઅબુમાં (મધુવનમાં) દર વર્ષે હજારો વિદેશીઓ આવે છે. એમને જોઈને સૌને બદલી દીધા છે. એમનો શ્વેત ભારતીય પોશાક જોઈને લોકોને એમના જીવન પરિવર્તનની પ્રત્યક્ષ ઝલક જોવા મળે છે. તેઓ બજારમાં જઈને ફળ ખરીદે છે પણ ત્યાંની આઈસ્ક્રીમ તથા મિઠાઈઓ જેવી ચીજો ઉપર દૃષ્ટિ પણ ફેરતા નથી. ઈંડા, લસણ તથા ચ્યાજથી હવે એમને દુર્ગંધ આવવા લાગે છે. આ છે વિદેશીઓના મહાન પરિવર્તનની તરસીર....

તેઓ સ્વીકારે છે કે તેઓ પહેલાં ભારતીય હતા. કોઈ કારણોથી તેઓ વિદેશ ચાલ્યા ગયા હતા. હવે પોતાની માતૃભૂમિમાં પાછા આવ્યા છે. સ્વયંને ભારતીય કહેવડાવવામાં તેઓ ગૌરવ અનુભવે છે. ખરેખર ભારતીય સંસ્કૃતિ કેટલી મહાન છે. અહીની શાંતિ એમને અહીં ખેંચી લાવે છે. અહીના મનુષ્યોની રોનક એમને અહીના યથાર્થ સ્વરૂપનો આભાસ આપે છે.

(અનુસંધાન પેજ નં. ૧૩ પર)

શિક્ષણની ક્રિતિજે

સંભાન - એક સહજ પ્રાપ્તય મૂલ્ય

બ્ર.કુ. ચંદ્રવદન યોકસો, આણંદ

જીવનમાં સફળતા મેળવવાની ઈરદ્ધા છે ? તો નાની સરખી અને સરળ ચાવી આ રહી. સૌ કોઈ ને માન આપો. નાના, મોટા, આબાલવૃદ્ધ, સ્ત્રી-પુરુષ, સમવયસ્ક સૌ કોઈને સંભાન આપીને ચાલો. બદલામાં તમારું કામ સરળ થઈ જશે. માન કહો ચા આદર કહો. સૌ કોઈને આ ચીજ ચારી છે. ઉપર ઉપરના શબ્દોવાળું માન નહિં, પણ 'સંભાન' અર્થાત્ સાચું અને સારું માન.

કહેવા ખાતર 'આવો' કહી માન આપીએ ઉપર ઉપરના ભાવથી આદરના શબ્દો બોલીએ તો સામી વ્યક્તિને સમજ પડી જાય છે કે આતો ઉપરછલું માન છે, અંદરથી ભાવ નથી. સાચું માન નથી, એટલે ભાવ સહિતનો આદર અંતરથી ભાવપૂર્વકના શબ્દોથી સાચું અને સારું "Real and Royal Respect" તે સંભાન છે. અંગેજુમાં ઉકિત છે. "Give Respect and Get Respect" માન આપો અને માન પ્રાપ્ત કરો. "Regard begets Regard" અર્થાત્ આદર આપવાથી સામી વ્યક્તિમાં પણ આદરની ભાવનાનો જન્મ થશે. 'સંભાન' ચા 'આદર' આમ માનવ વ્યવહારનું ઊંચું અને સંગીન મૂલ્ય છે. સફળ અને મધુર વ્યવહારની ચાવી છે.

સંભાન - એક સંગીન મૂલ્ય

'સંભાન' આપતાં આવડી જાય તો એ કળા છે. એનો વાણી ચા વ્યવહાર છારા જેની સામે ઉપયોગ કરીશું એ વ્યક્તિ અચૂક પ્રસંગ થશે. એને સારું લાગશે. એ તમારું કામ કરી આપવા તત્પર બનશે. એ પણ સામેથી તમે જે શબ્દોમાં આદર આપ્યો છે. એવા જ ભાવ ચા આદરનો

પડદ્યો પાડશે. અર્થાત્ તમને પણ આદર આપશે. તમે જે કામ લઈને ગયા છો એમાં અચૂક સફળતા મળવાની શક્યતા તમારી સંભાન આપવાની કળા ચા રીતભાત ને લીધે ખૂબ જ વધી જવાની. ડેલ કાર્નેગી એ 'જીવન જીવવાની જડી બુઝ્યી' "How to win Friends and Influence People" નામનું સુંદર પુસ્તક લખ્યું છે. જેમાં 'અન્યને આદર આપો ચા પ્રશંસા કરો' એ સિદ્ધાંત રીતભાતમાં અપનાવવાથી સામેથી આપણાને કેવો આશ્ર્યકારક સહયોગ પ્રાપ્ત થાય છે એના અનેક દ્વારાંતો નોંધ્યા છે.

સંભાન આપવાના ફાયદા

માનવ વ્યવહારની કુશળતા પ્રાપ્ત કરવી હોય તો 'સંભાન'નું મૂલ્ય અપનાવો.

સંભાન આપશો ચા કરશો એટલે બદલામાં 'સહયોગ' જરૂર પ્રાપ્ત થશે. તમારા હવે પછીના કાર્યો આસાન બની જશે.

કે કોઈ વ્યક્તિ સંભાન આપવાની કળા શીખી જાય છે તેને સફળતા અવશ્ય મળે છે. એના સંબંધો મધુર અને કટુતાવિહોણા બને છે.

વડીલોને અથવા વૃદ્ધોને આદર આપીએ તો બદલામાં આપણાને સ્નેહ અને દુઆ પ્રાપ્ત થાય છે. આપણે મુરબ્બીઓના દિલ પર ચઢી શકીએ છીએ. સમય આવ્યે તેઓ છારા આપણાને લાભ પણ થતા રહે છે, કારણ તેમના મનમાં આપણી તસ્વીર આદર અને પ્રેમ સાથે જડાઈ ગઈ હોય છે.

જ્યારે તમે આદરના સંભાનનું મૂલ્ય અપનાયું છે ત્યારે તમે 'આઝાંકિત' આપોઆપ

બની જાઓ છો. અને તમારી વાણી મધુરતા સાથે - 'હાજુ', 'જરૂર', 'એમજ થશે', 'એજ પ્રમાણે થશે', 'તમે કહો છો એમ કરીશ' વગેરે શાબ્દી મુખમાંથી આપો આપ સરી પડશે અને 'આજ્ઞાકારિતા'નો સદગુણ તમારી આંતરિક સમૃદ્ધિમાં જમા થઈ જશે.

સંભાનના મૂલ્યોનું ઉપયોજન

જ્યારે તમે સમવયરક યા મિત્રોને સંભાન, યા આદર આપો છો. - યા ચર્ચામાં તેમની વાતોમાં સહકારનો સૂર પુરાવો છો, અને તમે તેઓની વિશેષતાને પ્રશંસાના શાબ્દો દ્વારા વિરદ્ધાવો છો, ત્યારે તમે આ સહુના દિલને સહેલાઈથી જીતો છો.

કોઈપણ વ્યક્તિને આદર, માન યા સંભાન આપવામાં આપણે કશું યે ગુમાવતા નથી, પરંતુ આપણે પક્ષે તો ઝાગું બધું પ્રાપ્ત કરવાનું હોય છે.

'સંભાન'નું મૂલ્ય તો અજાણી વ્યક્તિને ય પોતાની બનાવી લેવામાં મદદરૂપ બને છે. કોઈને આદરપૂર્વક 'આવો, બેસો' - સ્મિત અને સ્નેહભાવથી કહીએ છીએ ત્યારે તેના દિલને ઘણું જ ગમે છે. કાઠિયાવાડી બોલ આમેય મધુર છે અને આગંતુક માટે જ્યારે આવા શાબ્દો મુખેથી સરી પડે - 'ચોછો, તમે આવ્યાને અમારું અંગાળું પાવન થયું', 'તમે કચાંથી ?', 'તમે આવ્યાને આ મારા ઘરમાં અજવાળાં થયાં' - ત્યારે આ શાબ્દોની મીઠાશ સાંભળનારના દિલમાં ઉમેંગ અને પ્રેમની લેણો ઉત્પણે કરી દે છે અને એને પોતાનું 'આવ્યું સક્ષળ લાગે છે'.

લેખન - એ પણ કળા છે. પત્ર-વ્યવહારમાં આદર, સ્નેહ અને સંભાનના ભાવથી ભીના શાબ્દો આલેખાઈ જાય તો - વાંચનારનો દિવસ સુધરી જાય છે. મિત્રતાની અને પ્રેમની રસ્સી મજબૂત બની જાય છે. સંબંધો મીઠા બની જાય છે જીવન અને જગત સુંદર સુંદર લાગવા માંડે છે.

'સંભાન'નું મૂલ્ય સ્નેહ, શાંતિ, સહયોગ, ઉદારતા, મૈત્રી અને આનંદના મૂલ્યોને પણ જરૂર છે અને ટકાવે પણ છે.

આપણાથી ઉંમરમાંને મોભામાં નાનેરાં હોય તેમને ય માટે સંભાન આદરથી વર્તવાના સંસ્કાર દૃઢ થઈ જાય તો એ અંતરની ઉદારતા અને સૌજન્ય ગણાશે. બદલામાં નાનેરાઓનો સ્નેહ, આજ્ઞાંકિતતા અને આદર એણે એકી સાથે સોગાદ સ્વરપે પ્રાપ્ત થશે. જીવન પણ મીઠું લાગશે.

સંભાન આપીએ ને સાથે સાવદ્ધાની રાખીએ

સંભાન અર્થાત્ સાચું માન એ છે કેમાં આંતરિક ઔદાર્યની સાથે સાથે સૌજન્ય પણ સમાચેલું હોય. આવા ઉત્તમ મનોભાવો સહિતનો માનવ વ્યવહાર કરતા હોઈએ ત્યારે કટુ શાબ્દો, બરછટવાણી, કટાક્ષ કે કોઈની વાતને વચ્ચેથી કાપી નાંખવાની કે કોઈની કમી-કમજોરી યા નિર્બળતા કે અણ આવડતને સમૂહને વચ્ચે પ્રગટ કરી એની ઠહ્ઠા-મશકરી કરવી કે દ્વારા ઉડાવવાનું કાર્ય, યા એમાં સામેલ થવાની પ્રવૃત્તિથી સાવદ્ધાનીપૂર્વક બચવાનું શીખી લેવું જોઈએ. જેઓ ઉપરની પ્રવૃત્તિઓમાંથી બહાર નથી આવી શકતા તેઓ મિત્રો ગુમાવે છે અને સ્નેહ-સંબંધોમાંથી પ્રગટતી જીવનની મીઠાશના સ્વાદને ખોઈ નાંખે છે.

આમ તો ઘણું સહેલું છે કોઈને માન યા સંભાન આપવાનું. તો આટલું કરીએ.

મધુર શાબ્દોમાં આવકારીએ. પ્રશંસાના પુષ્પો પાથરીએ. વ્યક્તિની વિશેષતાને પ્રગટ કરતા શાબ્દો કહીએ.

આ સોની સાથે ચહેરા પર મીઠું-મધુર સ્મિત ફરકાવતા રહીએ.

અને આમ કરતાં સહેલે દંભનો બનાવટ યા છેતરપિંડીનો ભાવ ના થઈ જાય. એવી સાવદ્ધાની (અનુસંધાન પેજ નં. ૨૩ પર)

જીવન દ્વેય

બ્રહ્માકુમારી ભારતીદીપી, રાજકોટ

વિશાળ સૂચિઃપી વનમાં જીવોનું વિચરણ અર્થાત् જીવન. સુખ-દુઃખ, જન્મ અને મૃત્યુ, દિવસ અને રાતની ઘટમાળ એટલે જ જીવન. આમ, જીવનની પરિભાષા ધણી ગૂઢ છે, વિશાળ છે, રહુસ્યમય છે.

- સેવાભાવથી જોઈએ તો જીવન આત્મવિલોપન છે.
- ભક્તિભાવથી જોઈએ તો જીવન સમર્પણ છે.
- મોહભાવથી જોઈએ તો જીવન આકર્ષણ છે.
- શ્રદ્ધાભાવથી જોઈએ તો જીવન તર્પણ છે.
- સ્નેહભાવથી જોઈએ તો જીવન સગપણ છે.
- નિર્દોષભાવથી જોઈએ તો જીવન બાળપણ છે.
- હૃતાશભાવે જોઈએ તો જીવન ડહાપણ છે.
- કલેશભાવે જોઈએ તો જીવન ધર્ષણ છે.
- નૈતિકભાવથી જોઈએ તો જીવન આભૂષણ છે.
- આત્મખોજથી અને અંતર જગતથી જોઈએ તો જીવન એક દર્પણ છે.

જીવન તો સૌ કોઈને મળ્યું છે, પશુ-પંખી-જીવ-જંતુઓ પણ જીવન જીવી રહ્યા છે પરંતુ માનવ જીવન દુર્લભ છે, મૂલ્યવાન છે. કારણ કે આપણને વિચારવા માટે 'મન' મળ્યું છે, તર્ક-વિતર્ક માટે વિવેકશક્તિ અર્થાત् દિવ્ય બુદ્ધિ મળેલ છે. એક છે જીવન જીવવું ... બીજું છે જીવન જાળવું અને માળવું. જ્યારે ત્રીજી બાબત છે જીવનનો આનંદ લેવો..... જીવનને સફળ બનાવવું. આમ, જીવનની સફળતાનો આધાર 'દ્વેય સિદ્ધિ' છે.

દ્વેય એટલે લક્ષ્ય, ઉદ્દેશ્ય, મર્મ, ચોક્કસ દિશા.... એક વાહન ચલાવનાર ચાલક ત્યારે જ યાત્રિકોને સફળ યાત્રાનો આનંદ કરાવી શકે છે,

જ્યારે તેને ચોક્કસ દિશાનો ખ્યાલ આવી જાય છે કે મારે કચા રસ્તે.... કેટલા સમયે.... કેટલું અંતર કાપવું છે. તેવી જ રીતે જે માનવ-જીવનનું લક્ષ્ય નિર્ધારીત કરે... ત્યારે જ જીવનરૂપી યાત્રાને સુખદ, સરળ અને સફળ બનાવી શકે છે. માટે જ કહેવાયું છે કે આ સંસાર એક યાત્રાનું સ્થળ છે અને દરેક મનુષ્ય આત્માઓ યાત્રિક છીએ, મુસાફર છીએ. એક યાત્રિકને એ સમજ તો હોવી જોઈએ કે મારા જીવનનું દ્વેય શું છે ? આ સૂચિપર હું શા માટે આવ્યો છું ? મારે શું કરવાનું છે ? કઈ દિશા પકડવાની છે ? હું શું લઈને આવ્યો છું ? સાથે શું લઈને જવાનું છે ? જે આ પ્રશ્નો માનવ રોજુંદા વ્યસ્ત ઘટમાળભર્યા જીવનમાંથી થોડો સમય આત્મચિંતન માટે ફાળવી.... સ્વયંને પુછે... તો અંતર જગતના ઉંડાણમાંથી જ અનેક સૂર નીકળશે જે જીવનને ચોક્કસ દિશા આપશે, જીવનના દ્વેયને વધુ મજબૂત બનાવશે, ઉજ્ઞાત કરશે. પરિણામે ગાયન થયું છે. - 'આત્મચિંતન ઉજ્ઞાતની સીડી છે.'

જીવનનું દ્વેય હંમેશા ચોક્કસ, સ્પષ્ટ માપી શકાય તેવું તેમજ આપણી આવડત, સમજ, કળા-કૌશલ્ય મુજબનું હોઈ તો જ સફળતા સ્વત: સાંપદે છે. બીજા શાબ્દો કહીએ તો 'જેવું લક્ષ્ય, તેવાં લક્ષણો' જરૂરી છે.... રાષ્ટ્રપિતા પૂજય બાપુ ગાંધીજીએ સત્યતા, અહિંસા, ત્વાગભાવના, સમર્પણતા વગેરે મૂલ્યો અર્થાત્ લક્ષણોના આધારે જ 'આધ્યાત્મ ભારત'ના સ્વખને સાકાર કર્યું. અર્જુને એકાગ્રતાના અભ્યાસ દ્વારા જ વૃક્ષ પરની પક્ષીની આંખને નિશાન બનાવી લક્ષ્ય સિદ્ધ કરી.

પરંતુ હા.... હાર-જીતની આ જુંદગીની બાજુમાં લક્ષ્યાંકે પહોંચવા માર્ગમાં અનેક (અનુસંધાન પેજ નં. ૦૭ પર)

યુવા વિભાગ

યુવા શોર્ગ શિવ !

બ્ર.કુ. વિષેવેકાનંદ, મહાદેવનગર, અમદાવાદ

ઓમશાંતિ !

પરમાત્મારા શિવ પરમાત્મા કલ્યના અંતમાં એટલે કે પુરુષોત્તમ સંગમયુગ પર આવે છે. બ્રહ્મામુખેથી સત્ય જ્ઞાન આપે છે જેથી મનુષ્યાત્માઓ સત્ય બાપને ઓળખી જ્ઞાનના પંથે ચાલી સંદુગતિ પ્રાપ્ત કરે છે. માટે જ શિવ પિતાને સત્યમ્, શિવમ્, સુનંદરમ્ કહેવામાં આવ્યું હશે.

પરમાત્માને સર્વાઈ અર્થાત્ સત્યતા અતિ પ્રિય છે. સર્વાઈથી ચાલવાવાળા સાધકને પગુણા મદદ કરવા તેઓ તત્પર હોય છે. તેમના માટે પોતાનું બધું જ લુંટાવી દે છે. શિવપિતાએ ઉજ્જ્વલિત માટે જ્ઞાન, યોગ, ધારણા અને સેવા એવા ચાર વિષયો તેમજ સહયોગ અને મેનેજમેન્ટ એવા અન્ય બે વિષયો નિર્ધારિત કરી આપ્યા છે. દરેક વિષયોમાં પાસ વિદ્ય આંનર બનવા માટેની વિદ્યિ ‘પુરુષાર્થમાં સત્યતા’ છે. સાચા દિલથી કરેલા પુરુષાર્થ થકી જ સાધક પ્રારબ્ધને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. શિવ પિતા કહે છે કે મને સાચા દિલવાળા બાળકો પસંદ છે, દુન્યવી વિમાગવાળા બાળકો નહીં. દિમાગવાળાને અલ્પકાળ માટે માન મળે છે અને દિલવાળાને દુઅાઓ. માટે જ કહેવાય છે સાચા દિલ પર સાહેબ રાજુ. જીવનરૂપી નાવને પાર કરવા માટે સર્વાઈ અને સફાઈના હલેસા માર્યા વગર ચાલશે જ નહીં. વળી આપણે સત્યના પંથે છીએ કે કેમ એનું પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ સંતુષ્ટતા છે. આજે સાધકના જીવનમાં સત્યતાના મહિંદ્રને સમજવાનો વિનભ્ર પ્રયાસ રજૂ કર્યો છે.

જ્ઞાનમાં સર્વાઈ : પરમાત્મા શિવ બ્રહ્મા મુખેથી મને જ્ઞાન સંભળાવી રહ્યા છે અને હું તે જ્ઞાનના આધારે ચાલી રહ્યો છું. મારા જીવનમાં

માત્ર ને માત્ર પરમાત્માએ આપેલા જ્ઞાનનો જ પ્રભાવ છે. આ નિશાની છે જ્ઞાનમાં સર્વાઈની, જ્ઞાન પ્રત્યેના નિશ્ચયની અને જ્ઞાન માટેના સન્માનની ! જ્યારથી પરમાત્માએ આપેલું જ્ઞાન સાંભળવાનું ચાલું કર્યું છે ત્વારથી લઈને આજ સુધી સંપૂર્ણ નિશ્ચય જ સત્યતા છે. સંશય માટે લેશ માત્ર જગ્યા ન હોય. પરંતુ ઘણી વાર આપણને સાંભળવા મળે છે કે હું તો માત્ર જાણવા માટે જ પૂછી રહ્યો છું, જો હું પ્રશ્ન પૂછીશ તો જ મને વધુ જાણવા મળશે ને ? જુઓ પ્રશ્ન તો પૂછવા જ જોઈએ, નહીં તો જ્ઞાનની સ્પષ્ટતા કેવી રીતે થાય? એક છે જાણકારી મેળવવા પ્રશ્ન પૂછવા અને બીજું છે સંશયી બનીને પ્રશ્ન પૂછવા. કેવી રીતે થશે ? આમ કાંઈ હોતું હશે ? આમ ન થાય, પરમાત્મા તો કહે છે પણ મને નથી લાગતું કે થશે, આ તો અશક્ય છે, આ મુશ્કેલ છે એવા અગણિત સંકલ્પો જ્ઞાન માટે જ નહીં પરંતુ પરમાત્મા માટે પણ સંશય ઉત્પન્ન કરવાવાળા હોય છે. જ્ઞાનમાં સર્વાઈ એટલે અટલ નિશ્ચય ! બાબાએ કહ્યું એટલે ફાઈનલ એ છે અટલ નિશ્ચય ! સર્વ છદ્ધી પાર બેહદની વૃત્તિ, બેહદની દૃષ્ટિ, બેહદની કૃતિ અને બેહદનો ધેરાગ્ય એ છે જ્ઞાનમાં સર્વાઈ, જ્ઞાનમાં સર્વાઈનો ભાવ જ છે દિલની વિશાળતા, નહીં કે દિમાગની સંકુચિતતા !

યોગમાં સર્વાઈ : યોગ વિના બ્રાહ્મણ જીવન શક્ય જ નથી. યોગ નથી તો બ્રાહ્મણ જીવન પણ નથી. એક વાર આદરણીય ચંદ્રિકાદીદી સાથે ચર્ચા થઈ ત્વારે તેઓએ મને કહ્યું કે એક છે સમયને પસાર કરવા અમૃતવેલે ઉઠિંદું, બીજું છે નિયમ પ્રમાણે અમૃતવેલા કરવું અને ત્રીજું છે

ભગવાનને પ્રેમથી યાદ કરવા, પરમાત્મા સાથે મિલન માણવા અમૃતવેલા ઉઠવું. ચેક કરો કે હું કયાં છું ? આ છે યોગમાં સર્વાઈ, શિવપિતા કહે છે કે યોગનો આધાર મન છે અને યોગનો મંત્ર ‘મનમનાભવ’ છે. મનમનાભવનો આધાર છે - મનની સ્વર્ણતા અને પવિત્રતા. યોગાભ્યાસ સમયે મનમાં અશુદ્ધ સંકલ્પ ઉઠવા, મનનું ભટકવું અર્થાત् મનની અસ્વર્ણતા એ યોગમાં સર્વાઈ નથી. સર્વ બંધનોથી ઉપરામ, હંદથી બેહં તરફનું પ્રસ્થાન, મન-બુદ્ધિની એકાગ્રતા, ભગવાનના પ્રેમની અનુભૂતિ, અતીન્દ્રીય સુખની મહેસૂસતા, કર્મની કુશળતા જ યોગમાં સર્વાઈના પરિણામ છે. પણ આ પ્રાપ્તિનો આધાર દિલની સર્વાઈ છે. સાચા દિલથી જ દિલારામ બાપને પોતાનો બનાવી શકાય છે. સાચા દિલ સિવાય સેકંડ માત્ર પણ યાદ સ્વરૂપે દિલારામ બાપ ટકી ન શકે. સાચા દિલવાળા જ સર્વશ્રેષ્ઠ સંકલ્પ રૂપી આશાઓ સંપદ્ધ હોય છે. સાચા દિલવાળા સાકાર, આકાર, નિરાકાર પ્રણે રૂપમાં સદા માટે પરમાત્માના સાથનો અનુભવ કરી શકે છે.

ધારણામાં સર્વાઈ : ધારણા કરવાની વિધિ શિવપિતાએ બતાવી છે. તેઓએ કહ્યું છે કે જે સાંભળ્યું છે તેનું મનન-ચિંતન કરવાથી ધારણા થાય છે. તેના માટે સ્વ-ચેકિંગની વાતને ખૂબ જ મહીનતાથી ધારણ કરવા કહ્યું છે. કારણ કે મનન-ચિંતનની શરૂઆત સ્વ-ચેકિંગથી થાય છે. જ્યારે પણ ધારણામાં સત્યતાની વાત આવે ત્યારે પરમાત્માને હંમેશા ગંભીર થતા જ જોયા છે. ધણીવાર તો કેટલાકે ધર્મરાજનો અનુભવ પણ કર્યો છે. શિવપિતાને સર્વાઈ અતિપ્રિય હોવાને કારણે મન મૂકીને સર્વાઈનો મહિમા કરે છે. તેઓએ તો એટલા હં સુધી કહી દીધું છે કે ધારણામાં સર્વાઈના આધારે જ આપણા હાથમાં મુરલી કે ધનુષ્ય બાણ છશે. મુરલી એકદમ નાની, વજનમાં હલકી હોય છે જ્યારે ધનુષ્ય બાણ મોટું

અને વજનમાં પણ ભારે હોય છે. એટલો મોટો તરફાવત કેમ ? અનો જવાબ આપતા પરમાત્મા કહે છે કે સ્વ-ચેકિંગમાં મહીનતાની જગ્યાએ મોટાપણું આ પરિણામ માટે જવાબદાર છે. કારણ ઉપર-ઉપરથી કરેલા સ્વચેકિંગથી કમજોરી રહી જાય છે અને એ જ અસત્યતાનું સ્વરૂપ ધારણા કરી લે છે. પરિણામે સૂર્યવંશીની જગ્યાએ ચંદ્રવંશીનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે. દાખલા તરીકે આપણે કોઈને દુઃખ નથી આપતા એવો પોતામેલ આપણે જોયો. પરંતુ સમય વેડફિઅ છીએ, સંકલ્પ કે શક્તિ વેડફિઅ છીએ. એ મહીનતાપૂર્વક ચેકિંગ નથી કર્યું. તેથી સંતુષ્ટતા જતી રહે છે. ત્યારે પવિત્રતામાં અછત ઉભી થાય છે, મુટી રહી જાય છે. એ જ મુટી પ્રેતાનો અધિકાર આપવા કાફી છે. વળી ધારણામાં સર્વાઈનું પરિણામ ખુશીમાં નાચવું, બુદ્ધિ લગાવ-ગુજુકાવથી મુક્ત, સદા સત્યતાનો ધણી અને દરેક બાબતમાં એકતા અર્થાત् શ્રીમતાનુસાર સંસ્કાર મિલનના રાસ છે. જીવનમાં સંતુષ્ટતા સદા બની રહે છે.

આર્થિક સહયોગમાં સત્યતા : ઈશ્વરીય કાર્યમાં આર્થિક સહયોગ આપવો એ સૌભાગ્યના સ્વર્ણિમ દ્વાર ખોલવાની સ્વર્ણિમ ચાવી છે. બસ એને લગાવવાની વિધિ સમજુ લેવી જોઈએ. એક ઉદાહરણ આપી સમજુએ. એકવાર એક ભાઈને સંકલ્પ આવ્યો કે ઈશ્વરીય સેવાર્થી આર્થિક સહયોગ કરું. તે ભાઈએ સહયોગ આવ્યો. પણ મનમાં સંકલ્પ આવ્યો કે મેં સહયોગ તો આવ્યો પણ નિમિત્ત ટીચરે પ્રશંસા તો દૂર, કોઈ પૂર્ણા પણ કરી નહીં ! મેં જેના માટે સહયોગ આવ્યો છે કોઈ સામાન્ય વ્યક્તિ તો છું નહીં, મને ઓમશાંતિ પણ બોલતા નથી ? એવા અનેક વ્યર્થ સંકલ્પ ઉઠવા લાગ્યા. નિમિત્ત ટીચર બહેનની દરેક કર્મની નોંધ લેવા લાગ્યા. ભગવાનની યાદ નહીં પણ ભાઈએ આપેલા સહયોગની યાદ રહેવા લાગી. ધીરે-ધીરે તેઓ વ્યર્થમાં જતા રહ્યા. પરિણામે આર્થિક

સહયોગ વ્યર્� સંકલ્પ રૂપી અસત્યતાના કારણે માણસને ભગવાનથી દૂર લઈ જવા નિમિત્ત બની ગયો. સંસારમાં કહેવાચ છે કે નેકી કર દરિયા મેં ડાલ, જમણા હાથે કરેલું દાન ડાબા હાથને પણ ખબર ન પડે. વળી એક વાત તો સ્પષ્ટ છે કે આપણે સહયોગ કોઈ વ્યક્તિ કે કોઈ સંસ્થાને નથી આપી રહ્યા પરંતુ સ્વયંના ભાગ્યનું નિર્માણ કરવા સહયોગ આપી રહ્યા છીએ. કોઈના ઉપર ઉપકાર નથી કરતા પણ પોતાના જ માટે સહયોગ કરી રહ્યા છીએ. કારણ આપણે જાણીએ છીએ કે ભગવાન કોઈનું રાખતા નથી, એકનું પખ્ખગુણા કરી આપી દે છે. તેથી આર્થિક સહયોગ કર્યા બાદ વ્યર્થ સંકલ્પ, માન-નામ-શાનની અલ્યકાળ સુખની ઈરદ્ધા, પ્રશંસા, મહિમાની ભૂખ એ અસત્યતા છે.

વહાલા ચુવા ભાઈ-બહેનો, સત્યતાના મહીન ભાવને જાણી સમજુ આદ્યાત્મિકતામાં આગળ વધીએ. દરેક કર્મમાં સત્ય બાપને પ્રત્યક્ષ કરવાની ચિંતા રાખીએ ત્યારે ચુવા શોર શિવને સાર્થક કરી શકીશું.

॥ ઓમ શાંતિ ॥

(પેજ નં. ૧૮નું અનુસંધાન)

સતત રાખીએ.

અને એથી એ વિશેષ

સંભાનયુક્ત વાણી-વ્યવહાર જેટલા દિલથી થાય. રનેહયુક્ત હોય તેટલા ફળદાયી નીવડે. અન્યના વિચારો, માન્યતાઓ, ભાવનાઓને સ્વીકારીએ, એનો ખ્યાલ રાખી કોઈને દુઃખ ન થાય તે રીતે વર્તીએ, કોઈની ભાવનાઓ, લાગણીઓને દુઃખીએ નહિ. માન્યતાઓ પર કુઠારાધાત ન કરીએ. - એમાં સંભાનનું મૂલ્ય સમાયેલું છે.

કોઈ ભાંગી પડ્યું હોય, હતાશ-નિરાશ યા

દૂર કરો અંધારું

બ.કુ. ઉરેશ જાની, વસ્ત્રાપુર

બાબા કહે રાજ્યોગથી, દૂર કરો અંધારું, મનની ભીતર પાવનતાનું, ફેલાવો અજવાણું.

ભટકી ભટકી ભેગા કર્યા, વ્યર્થ ઘણાં વિચારો, લહેરો સંગ વહેતો ચાલ્યો, નથી મળ્યો કિનારો. અમૃતવેલામાં ચાદો સાથે, નામ બાબાનું ચ્યારું, અંતર્મુખી આતમ બનાવી, વિચારો સારું સારું. દૂર કરો અંધારું....

વિદ્ધ વિનાશક, વિજયી, શક્તિશાળી આત્મા તું, પરમ પવિત્ર ને શાંતિદાતા, તોડબંધન નકામા તું. નથી માલિક કોઈ સંપત્તિનો, ના તારું ના મારું, મોછ માયાના ચક્કરમાં, ના જીવન બનાવો ખારું.

દૂર કરો અંધારું.....

યોગ છે શક્તિ, યોગ છે તૃપ્તિ, ગુણ એમાં હલારો, જ્ઞાન યોગના પ્રતાપથી, તોડો પાપનો ભારો. પથ પર ચાલ્યો વિશ્વાસે, પાછા પગલા ના વાળું, દર સંકલ્પથી કહો બાબાને, હું શ્રેષ્ઠ સંતાન તમારું. દૂર કરો અંધારું....

॥ ઓમશાંતિ ॥

ઉદાસ સ્થિતિમાં હોય ત્યારે તેનામાં ઉમંગ-ઉલ્લાં અને હિંમતની લહેર પેદા કરીએ અને તે રીતે તેને ખરાબ હાલતમાંથી બહાર કાઢવાની કોશિશ કરીએ એ પણ સંભાન આચ્યા બરાબર છે.

સાચું સંભાન તો પ્રત્યેક આત્માને તેના જીવનની સાચી મંજિલનું દર્શન કરાવીએ, જીવનનો સાચો રાહ બતાવી, પોતાની કમી-કમજોરી, નિર્બળતાઓ અને શુદ્ધતાઓમાંથી બહાર કાઢી આદ્યાત્મિક જીવનના માર્ગ પ્રચાણ કરતો કરી તેનું જીવન સફળ બનાવીએ - એમાં

યોગી બનીએ

બ્રહ્માકુમારી મધુબેન, બાંટવા

આપણે સૌ એક રૂહાની ચાન્તી છીએ, આપણી રૂહાની ચાન્તી (જીવન ચાન્તી) શરીર થઈ ૫૦૦૦ વર્ષ પહેલાં, આપણે સૌ શાંતિદામથી નીકળી આપણે આ સૃષ્ટિ જગતમાં ઉત્તરી આવ્યા. જ્યારે આપણે આ સૃષ્ટિ જગતમાં પહેલા-પહેલા આવ્યા ત્યારે ભગવાને ખૂબ સુંદર શ્રેષ્ઠ સુખમય સંસારની રચના કરી હતી. આપણે ખૂબ સુખી શ્રેષ્ઠ સર્વશક્તિઓથી સંપદ્ધ, સર્વગુણોથી સંપદ્ધ હતા. ધન-સંપત્તિથી ભરપૂર હતા. આપણો આત્મા ખૂબ શક્તિશાળી હતો એટલે પ્રકૃતિ પણ આપણી દાસી બનીને સેવા કરતી હતી.

પરંતુ કહે છે કે પરિવર્તન સંસારનો નિયમ છે. બધું જ સદા બદલાતું રહે છે. આપણે પણ સમયની વહેતી ધારાની સાથે-સાથે આ સૃષ્ટિમાં જન્મ-મરણના ચક્કરમાં આવતા રહ્યા. આપણા આત્માની શક્તિઓને ગુણોને વાપરતા રહ્યા, સર્વને આપતા રહ્યા અને ધીરે-ધીરે બદલાતા રહ્યા અને ધીરે-ધીરે વિખેરાતા રહ્યા, આપણા આત્માઓને (૩૩૩૩) પાંચ વિકારો રૂપી ડાકુઓએ લૂંટી લીધા. એ વિકાર છે કામ, ક્ષોધ, લોભ, મોછ, અહંકાર. આપણે પવિત્રતા સુખ, શાંતિ, પ્રેમ, આનંદ અને શક્તિ વગેરે ગુણોને ખોઈ બેઠા છીએ. સતત્યુગ, ત્રૈતાયુગ, દ્વાપરયુગ પૂરો થઈ આજે આપણે સૃષ્ટિના અંતિમ ચરણ કલિયુગમાં પહોંચી ગયા. આત્માની શક્તિ ખલાસ થઈ ગઈ. આત્માની બેટરી ડીસચાર્જ થઈ ગઈ. આપણે જીવનમાં રોગ, શોક, દુઃખ, અશાંતિનો અનુભવ કરવા લાગ્યા. એમાંથી છુટવા માટે ઘણા પ્રયત્નો કર્યા છતાં પણ દુનિયામાં રોગ, શોક, દુઃખ, અશાંતિ વધી રહ્યાં છે. તેમાંથી છુટવા માટે માત્ર એક જ ઉપાય છે. સહજ રાજ્યોગ.

કલિયુગ અંતિમ ચરણામાં પરમપિતા પરમાત્મા શિવ આ સૃષ્ટિ પર અવતરિત થઈ એક નવા યુગની સ્થાપના કરે છે તેનું નામ છે. કલ્યાણકારી પુરુષોત્તમ સંગમયુગ... સર્વનું કલ્યાણ કરનારા પરમપિતા પરમાત્મા શિવ આત્માઓને ફરીથી પુરુષોત્તમ અર્થાત् સર્વ પુરુષોમાં ઉત્તમ પુરુષ અર્થાત્ મનુષ્યમાંથી દેવતા બનાવવા માટે સંગમ યુગમાં પ્રજાપિતા બ્રહ્માના માધ્યમ દ્વારા સહજ રાજ્યોગ શિખવાડે છે. સંગમ અર્થાત્ મિલન. આત્મા અને પરમાત્માના મિલનનો યુગ એટલે પુરુષોત્તમ સંગમયુગ.

આ યુગમાં જેટલું પ્રભુ મિલન કરવા માંગીએ એટલું કરી શકીએ છીએ. આ યુગને લીપયુગ કહે છે. લીપયુગ એટલે આપણા આત્માની ચડતી કલા કરવાનો સમય છે. આપણા આત્માની અત્યારે એક પણ કલા રહી નથી પરંતુ ભગવાન શિવે શિખવાડેલ સહજ રાજ્યોગ દ્વારા ફરીથી આપણા આત્માને ૧૬ કલા સંપદ્ધ, સંપૂર્ણ નિર્વિકારી મર્યાદા પુરુષોત્તમ, સર્વગુણ સંપદ્ધ કરી શકીએ છીએ. સહજ રાજ્યોગ એ એક શ્રેષ્ઠ યોગ છે.

આ યોગ દ્વારા જ આપણા આત્માની બેટરી ફરીથી ચાર્જ થશે. વિકૃતિઓ નષ્ટ થશે. પાપ નષ્ટ થશે. આપણા આત્માને સાચી શાંતિ અને સુખની અનુભૂતિ થશે. અંતે આ યોગ દ્વારા આત્માને મુક્તિ જીવન મુક્તિ પ્રાપ્ત થશે. આ ૨૦૧૫ના વર્ષમાં યુનો દ્વારા ૨૧ જુન યોગ દિવસ તરીકે જાહેર થયો છે. સાથે-સાથે બ્રહ્માકુમારીજ વિદ્યાલયનું આ ૨૦૧૫નું વર્ષ આંતર રાષ્ટ્રીય યોગ વર્ષ તરીકે મનાવી રહ્યું છે. ‘સહજ રાજ્યોગ દ્વારા સુખી સંપદ્ધ સમાજની સ્થાપના’ વર્ષ તરીકે જાહેર કર્યું છે.

એક ગીત છે.... યોગી જીવન બડા હી ઘ્યારા
.... યે પ્રભુ કા વરદાન હૈ

યોગી જીવનનો આનંદ અનોખો છે. યોગી તો પ્રભુના દિલમાં સદા વસે છે. યોગી સદા પ્રભુને એવા યાદ કરે છે. જેથી પ્રભુ તેને યાદ કરે છે.

સાચા પ્રભુ પ્રેમી સાચા યોગી બનવા માટે આ સંસારની મોહજાળ અને વિઝુટિઓની ગંદકીને છોડવી પડે, તો જ આપણે યોગી જીવનનો આનંદ લઈ શકીએ.

એક કહાની છે - બે કીડાઓની. એક કીડો કુલોના બગીચામાં રહેતો હતો બીજો કીડો ગટરમાં રહેતો હતો. એક વાર બદ્લે મળ્યા તો કુલોના બગીચાના કીડાએ ગટરમાં રહેતા કીડાને નિમંત્રણ આચ્યું કે એકવાર અમારા કુલોના બગીચામાં આવ જો હું કેવો કુલોનો રસ ચૂસું છું અને આનંદ લઉં છું. તું પણ આવ બગીચામાં અને કુલોના રસનો આનંદ લે. ત્યારે ગટરના કીડાએ હા પાડી અને ગટરનો કીડો બગીચામાં ગયો. કુલોનો રસ ચૂસે છે. પણ મજા આવતી નહીંતી. કુલોના બગીચાના કીડાએ પૂછ્યું કેમ મજા આવે છે ને? ત્યારે ગટરનો કીડો કહે એટલી મજા નથી આવતી. ત્યારે કુલોના બગીચાનો કીડો કહે તારું મોઢું ખોલ. ત્યારે ગટરના કીડાએ મોઢું ખોલ્યું જોયું તો મોઢામાં ગટરનો ગારો ભર્યો હતો. ત્યારે કુલોના બગીચાના કીડાએ કહું કે જ્યાં સુધી તારા મુખમાં ગટરની ગંદકી છે ત્યાં સુધી તને કુલોના રસમાં આનંદ નહીં આવે. ગંદકી કાઢવી પડે. ઠીક એજ રીતે આપણે પ્રભુ મિલનનો આનંદ લેવો હોય યોગી જીવનનો આનંદ લેવો હોય તો વિકારોની ગંદકીને છોડવી પડે તો જ યોગી જીવનનો આનંદ લઈ શકીએ. યોગી જીવન બનાવવા માટે ઘરબાર છોડવાની જરૂર નથી. ઘર ગૃહસ્થમાં રહીને જ યોગી બનવાનું છે. સવારે ૩ યા ૪ વાગ્યે અમૃતવેળાએ ઉઠીને યોગ અભ્યાસ

કરવાનો છે. દિવસના હર કર્મ કરતા પ્રભુપિતાને યાદ કરીએ. ગીતામાં કહું છે કે હે અર્જુન તું કર્મ યોગી થા, કર્મ કરતાં તું મને યાદ કર તો મન-બુદ્ધિનો તાર પરમાત્મા શિવ સાથે જોડી એકતાર કરવાનો છે. જ્યારે આત્માના મન-બુદ્ધિનો તાર પ્રભુપિતા શિવ સાથે જોડાશે તો જ આપણા આત્મામાં ફરીથી શક્તિ આવશે. આપણા આત્માની વિઝુટિઓ નષ્ટ થશે.

યોગી જીવનનો આધાર ભગવાનમાં દૃઢ નિશ્ચય, સાચી શ્રદ્ધા અને વિશ્વાસ તથા સાચો દિલનો પ્રેમ છે. ભગવાન શિવ સંપૂર્ણ જગતના રચયિતા, સર્વના ગતિ સદ્ગતિદાતા, નિરાકાર શિવ આપણા સર્વ આત્માઓના પિતા છે. તેને આપણું બીજું કાંઈ જ નથી જોઈતું ભલે આપણી પાસે અત્યારે કાંઈ જ ન હોય, ધન ન હોય, શરીર ઠીક ન હોય ચા કુરૂપ હોય, નામ ન હોય, માન, શાન ન હોય તેનો કોઈ વાંદ્યો નથી.

પરંતુ આપણા દિલનો સાચો પ્રેમ ભગવાન શિવ સાથે હોય, દૃઢ નિશ્ચય, દૃઢ વિશ્વાસ અને સાચી શ્રદ્ધા હોય તો આપણા આત્માની જરૂર શ્રેષ્ઠ ગતિ થશે જ.

આપણે યોગી બની રૂહાની યાદની ચાચા કરવાની છે. રૂહાની યાદની ચાચા એટલે આત્મા મન-બુદ્ધિથી એણ લોકની ચાચા કરે. પોતાને આત્મિક સ્વરૂપમાં સ્થિત કરી આ સ્થળ દેહ દુનિયાથી પાર સૂર્ય ચંદ્ર તારા ગણથી પણ પાર, બ્રહ્માપુરી, વિષણુપુરી, શંકરપુરીથી પાર પ્રકૃતિનું છિહ્ન બ્રહ્મ મહાતત્ત્વ છે. જ્યાં લાલ સોનેરી પ્રકાશ છવાયેલો છે. જેને શાંતિદામ, પરમધામ મુક્તિદામ કહે છે જ્યાં પરમાત્મા શિવ નિરાકાર જ્યોતિ સ્વરૂપ રહે છે. એ શિવ નિરાકાર પિતા સાથે મન-બુદ્ધિનો તાર જોડી સર્વ સંબંધ જોડી તેના ગુણોનું ચિંતન કરી તેમાં ખોવાયેલા રહીએ તો આ દેહ દુનિયાના દુઃખ અશાંતિ રોગ શોક બધુ

ભૂલાઈ જશે. આ જગતમાં રહેવા છતા ન્યારા અને પ્રભુના ખ્યારા રહી શકીશું. આ કલિયુગી દુનિયાનો તાપ-સંતાપ આપણાને નહીં લાગે. ભગવાન સદા આપણા સાથી બની જશે. તેના દ્વારા આપણાને શાંતિ, શક્તિ મળતી રહેશે. આપણે હર પરિસ્થિતિમાં ખુશ રહી શકીશું, અત્યારે કલિયુગનું અંતિમ ચરણ ચાલે છે. નજુકના સમયમાં જ આ કલિયુગી સૃષ્ટિનો અંત થશે અને ફરીથી સત્યાંગ સ્વર્ગ સ્થાપિત થશે, ભગવાન આપણાને સત્યાંગી દુનિયામાં સ્વર્ગમાં લઈ જવા માટે આવ્યા છે.

આ સૃષ્ટિના અંતિમ-ચરણમાં આપણે સૌઅએ જાગૃત થવાની જરૂર છે. એક સાચા યોગી બની યોગ કરવાનો છે.

આપણે સૌઅએ આ સૃષ્ટિને બદલવા માટે, સુખ, શાંતિની દુનિયા લાવવા માટે સામૂહિક પ્રયાસ કરવાનો છે. એક કહાની છે કે એક વાર એક જંગલમાં ખૂબ આગ લાગી. પશુ-પક્ષી, જાનવર બધા આમ તેમ ભાગવા લાગ્યા. આગ ભયાનક રૂપ પકડવા લાગી, ત્યારે બધા પશુ-પક્ષી, જાનવર થર થર કાંપવા લાગ્યા. કચાં જવું, શું કરવું કોઈને કાંઈ જ સુઝતું નહોતું. એવામાં એક ઝાડ ઉપર ચકલીઓનું ઝુંડ બેઠું હતું. એમાં એક ચકલીઓની લીડર હતી તેને વિચાર આવ્યો કે આપણે આગ બુઝાવવા માટે પ્રયાસ કરીએ. લીડર ચકલીએ બધી જ ચકલીઓને કહ્યું કે ચાલો મારી સાથે અહીંથી થોડે દૂર એક નદી વહે છે. આપણે આપણી ચાંચમાં પાણી લઈ આગ બુઝાવવાનો પ્રયત્ન કરીએ અને બધી જ ચકલીઓ ડિડી નદી પાસે પહોંચી અને ચાંચમાં પાણી લઈ આગ જયાં લાગેલી હતી ત્યાં આવીને ચાંચમાં ભરેલ પાણીનો છંટકાવ કરવા લાગી, આખો દિવસ ચકલીઓએ આગ બુઝાવવાનો પ્રયાસ ચાલુ રાખ્યો. એવામાં એક ફરિસ્તા

આસમાનમાં જઈ રહ્યા હતા અને એણે ચકલીઓને જોઈ કે તે શું કરે છે. આગ બુઝાવવાનો ચકલીઓ પ્રયત્ન કરી રહી હતી. આ ચકલીઓને જોઈને ફરિસ્તાને સંકલ્પ આવ્યો કે આ બિચારી ચકલીઓ મહેનત કરે છે પણ તેનાથી આગ બુઝશે નહીં. મારો મિત્ર ઈન્દ્રદેવ દોસ્ત છે હું તેને વાત કરું. ફરિસ્તા ગયા ઈન્દ્રદેવ પાસે માંડીને બધી વાત કરી અને કહ્યું કે હે ઈન્દ્રદેવતા આપ મારા મિત્ર છો. તમારે જંગલની આગ બુઝાવવા માટે મદદ કરવાની છે. ઈન્દ્રદેવતાએ કહ્યું કે ચાલો. ઈન્દ્રદેવતા પાણીથી ભરેલા વાદળાંઓ સાથે આવ્યા અને જંગલમાં ખૂબ વરસાદ વરસાવ્યો અને આગ બુઝાઈ ગઈ. તો કહેવાનો ભાવ એ છે કે જેમ ચકલીઓના સામૂહિક પ્રયાસને જોઈને ફરિસ્તા અને ઈન્દ્રદેવતાએ મદદ કરી એ જ રીતે આપણે પણ આપણા યોગી જીવનથી, યોગના સામૂહિક પ્રયાસથી આ વિશ્વમાં દુઃખ અશાંતિનો જે દાવાનળ સળગેલો છે તેને શાંત કરી શકીએ છીએ. કલિયુગી નર્કમાંથી સત્યાંગી સ્વર્ગ લાવી શકીએ છીએ કારણ કે આપણા સાથી સર્વ શક્તિવાન પરમપિતા પરમાત્મા શિવ છે. અત્યારે હાજરાહજૂર છે. આપણાને મદદ કરવા માટે. ભગવાન શિવ આ સૃષ્ટિને બદલવા માટે સૃષ્ટિના પરિવર્તન કાર્ય માટે અવતરિત થયા છે. તો તેના કાર્યમાં આપણે સૌ સહભાગી બનીએ યોગી બનીએ અને સર્વને પણ યોગી બનાવીએ.

॥ ઓમશાંતિ ॥

ધર્મ માનવીના અંત:કરણના વિકાસનું ફળ
છે. તેથી ધર્મના પ્રમાણાનો આધાર પુરતક
નહીં, અંત:કરણ છે. ધર્મજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ
બહારની દુનિયાને જાણવાથી નથી થતી
પણ અંદરની દુનિયાને જાણવાથી થાય છે.

યોગ એટલે આત્માનું પરમ આત્મા સાથે મિલન

બ્ર.કુ. અનિલ, સુરત

માનવી જ્યારે આ જગતમાં પાંચ તત્ત્વો સાથે જન્મ ધારણ કરે છે. ત્યારબાદ કાળજીમે જુદા-જુદા સ્વરૂપોથી પ્રભાવિત થાય છે. તેની ઊંડી અસરો નીચે આવી જાય છે અને અંતે તેનો ગુલામ બને છે. તેને સુખ અને દુઃખનો અનુભવ થવા લાગે છે. તારું અને મારું, મેં કર્યું વગેરે ભાવો પેદા થાય છે તેમજ તે પાંચ તત્ત્વો સાથે પોતાનો સંબંધ, સમતોલ તેમજ વિવેકયુક્ત ન રાખતાં અસમતોલ અને અવિવેકી થતો જાય છે. તે ભૌતિકવાદી તેમજ અજ્ઞાની બનતો જાય છે. અંતે કલેશ, ક્ષોધ, આવેશ, આક્ષોશ અને કંગાલિયતને નોતરે છે. આવા સમયે યોગની ખૂબ જ જરૂર પડે છે. જગતપિતા, જગત નિયંતા સાથેના સંપર્કની ખૂબ જરૂર પડે છે.

યોગ એટલે પોતે પરમાત્માનું સર્જન છે. પરમપિતા પરમાત્માનું સંતાન આત્મા છે. તેવી અનુભૂતિ થવી જરૂરી છે. પોતે જ કંઈ છે તે પરમાત્માની આપેલી ભેટ છે, તેવો અનુભવ - સાક્ષાત્કાર થવો જોઈએ, પોતે જે કંઈ છે તે નિભિત્ત માત્ર છે. બાકી કરાવનાર પરમાત્મા શિવ સ્વયં છે. તેવો ખુલ્લો એકરાર - નિશ્ચય થવો આવશ્યક છે. જ્યાં સુધી આત્મા, પરમાત્માની સર્વોપરિતાનો એકરાર નથી કરતો ત્યાં સુધી તે યોગનો અનુભવ નથી કરી શકતો, તે યોગની સિદ્ધિઓના ફળ પણ નથી ચાખી શકતો.

યોગમાં બાહ્ય તૈયારી કરતા આંતરિક તૈયારી મુખ્ય ભાગ ભજવે છે. કપડાં ગમે તે રંગના હોય, સ્થાનમાં મંદિર, માર્ખિયન કે ઘર હોય તેમાં મોટો ફરજ નથી પડતો, ભાષા કોઈપણ આવડતી હોય પરંતુ આંતરિક તૈયારી એટલે ‘આત્માનો નિશ્ચય’ પરમાત્મા સાથે મિલન કરવું અર્થાત્ પૂર્ણ શક્ષા રાખી આત્મા અને પરમાત્મા, પિતા અને

પુત્રના સંબંધથી અનુભવાય એને મિલન અર્થાત્ યોગ કહેવાય. યોગમાં શિખવા કરતાં વધારે મહિંદ્રાની વાત આત્મા અને પરમાત્માના સંબંધથી સ્વીકારવાની છે કારણ કે યોગ એ કાંઈ મશીન નથી કે જે શીખવાથી ચલાવતાં આવડી જાય એટલે પુનઃ એ વાત સ્પષ્ટ કરીએ કે યોગ સંબંધ છે. આત્મા અને પરમાત્મા વચ્ચેનો અને તે કેવળ સ્વીકારવાથી જ શક્ય બને છે. એક વ્યક્તિ વાહન ચલાવતાં સાત દિવસમાં શીખી જાય, મોટર ચલાવતાં મહિનામાં શીખી જાય પરંતુ યોગ આખી જુંદગી પૂરી થઈ જાય છતાં ન શીખી શકે કારણ કે યોગ શીખવાની નહિં પરંતુ સહજભાવે સ્વીકારવાની વાત છે.

હેદકાળથી માનવજીવનમાં વ્યવહાર અને પરમાર્થનો સમજ્યા સાધવા ચાર આશ્રમોની રચના કરવામાં આવી હતી. માનવજીવનનું આયુષ્ય ૧૦૦ વર્ષનું ગણી જીવનના પ્રારંભકાળનાં પચ્ચીસ વર્ષ બ્રહ્મચાર્યાશ્રમ, પછીના પચ્ચીસ વર્ષ ગૃહસ્થાશ્રમ, ત્યાર પછીનાં ૨૫ વર્ષ વાનપ્રસ્થાશ્રમ અને અંતના પચીસ વર્ષ સન્યસ્થાશ્રમ. પરંતુ વર્તમાન કળિયુગમાં આ વ્યવસ્થા કઈ રીતે ઉપયોગી બની શકે ? જ્યાં અકાળે મૃત્યુ થતા હોય, કાળ જ્યાં સતત સતાવતો હોય, જ્યાં આયુ મર્યાદા સરેરાશ ૫૦-૬૦ વર્ષની થઈ ગઈ હોય ત્યાં ચારેય આશ્રમોની અનુભૂતિ કઈ રીતે કરી શકાય? ધર્મ અને કર્મનો સમજ્યા સાધતા હોય તો તે સમયે જીવનમાં પવિત્રતા એ મુખ્ય આધાર છે. અપવિત્ર કર્મો જ વ્યક્તિને અધોગતિના પંથે લઈ જાય છે. પવિત્રતાથી આત્મશક્તિ સતેજ થાય છે. સંસારના કૃત્યાં સુખો પ્રત્યેનો આંતરિક વૈરાગ્ય પણ ખૂબ જરૂરી છે.

પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી ઈશ્વરીય વિશ્વ વિદ્યાલય દ્વારા જે ‘સહજ રાજ્યોગ’નો અભ્યાસ કરાવવામાં આવે છે, જે અભ્યાસથી માનવીમાં આ ચારેય આશ્રમોનો સુમેળ અનુભવાય છે. જીવનને એમાં પછી આયુમર્યાદાની રાહ જોવી પડતી નથી, કે પછી સમયની. આ રાજ્યોગના અભ્યાસથી વ્યક્તિ તેના અસલી મૂળ સ્વરૂપની ઓળખ અનુભવે છે વાસ્તવમાં ‘હું એટલે કોણ ?’ અને ‘મારું એટલે શું ?’ જે થકી સ્વનું આત્મિક સ્વરૂપ, સ્વર્ધમ, સ્વકર્મ, સ્વજીબ, સ્વલક્ષ્ય, સ્વરાજ્ય, સ્વર્ધામ અને સ્વપિતા (પરમાત્મા)ની સમજ પ્રાપ્ત થઈ જાય છે. જે સમય સાથે યોગવિદ્યાનું વધુને વધુ ગણન અદ્યાયન કરતા માનવી અનુભવી રાજ્યોગી બનતો જાય છે જીવન જીવવાની સાચી દિશામાં માર્ગદર્શક બને છે. સ્વર્ણ અને સંપદ્ધ સમાજના નિર્માણમાં પાચાના પથ્થર તરીકે સહયોગી બને છે.

મિત્રો, આપણે વિવેક બુદ્ધિ સાથે આ વાત અર્થાત્ યોગની અનુભૂતિ સ્વર્યંને આત્મા નિશ્ચય કરી આત્માના પિતા પરમાત્મા શિવ સાથે આ સંબંધ સ્વીકારી લઈએ. પરમાત્મા દ્વારા શીખવાડવામાં આવતા સહજ રાજ્યોગના અભ્યાસને અનુભવી લઈએ ત્યારે જ હું અને મારા પણાનો ભેદ સમજાશે. અને આપણો પવિત્ર આત્મા સુખ-શાંતિ અને આનંદનો અનુભવ કરી શકશે. વિશ્વ નિયંતા સાથે સહજ રાજ્યોગના અનુભવી બનતાં જઈએ, એવી શુભ ભાવના અને શુભ કામના સાથે....

॥ઓમશાંતિ ॥

મીઠાં બાળકો, શીતળતાની શક્તિ અર્થાત્ આત્મિક સ્નેહની શક્તિ. આ શીતળતાની શક્તિથી કોઈપણ કોઈધિત આત્માને શીતળ (શાંત) બનાવી સત્યતાની ધારણા કરાવવા યોગ્ય બનાવી શકો છો.

(પેજ નં. ૨૮નું અનુસંધાન)

રહો. આપણાને હસતા રાખતું ગીત :

તુમ આજ મેરે સંગ હુંસ લો,

તુમ આજ મેરે સંગ ગા લો.

ઓર હુંસતે ગાતે ઈસ જીવનકી,

ઉલઝી રાહ સંવારો... તુમ....

દુઃખ મેં જો ગાયે મળ્હાર, વો ઈંજાન કહ્લાયે,

ક્ષેસે બંસી કે સીને મેં છેદ હૈ, ફીર ભી ગાયે,

ગાતે ગાતે રોયે મયૂરા, ફીર ભી નાચ દિખાયે રે,

ફીર ભી નાચ દિખાયે.... તુમ....(૧)

શામ કા સૂરજ બીંદીયા બન કર,

સાગરમેં ખો જાયે,

સુબહ સવેરે, વો હિ સૂરજ, આશા લે કે આયે.

નયી ઉમંગે, નયીં તરંગે,

આશાકી જ્યોત જલાયે રે,

આશ કી જ્યોત જલાયે... તુમ ... (૨)

આ દુનિયામાં આપણે જ્યારે આવ્યા ત્યારે આપણે રડતા હતા. ને દુનિયા હસતી હતી. હવે આપણે એવું ચાદગાર જીવન જીવીએ કે આપણી વિદાય વખતે આપણે હસતા હસતા જઈએ પરંતુ આપણી વિદાય વસમી લાગવાથી દુનિયા રડતી હોય ... ! જીવનની સાર્થકતાનો એ છે પુરાવો.

સવાલ એ થાય છે કે આવું આદર્શ, ખુશખુશાલ તંદુરસ્તી ભર્યું જીવન બનાવવું કેવી રીતે ? તેનો રાહ મેળવવા બ્રહ્માકુમારી સંસ્થામાં જાઓ.

॥ઓમશાંતિ ॥

ધ્યારાં બાળકો- ‘અશ્વમેધ યદ્દામાં ‘મૈં પન’ની આહુતિ આપો. આ જ સૌથી મોટો ત્યાગ છે, આ ત્યાગના આધારથી નંબરવન ભાગ્ય બનાવી શકો છો. હું અને મારું સમાપ્ત કરવું એ જ સંપૂર્ણતા છે.

તંદુરસ્ત રહેવાના કીમિયા

બ્ર.કુ. કિશોર મહેતા, ધોરાજુ

એક અલમસ્ત શારીરિક સંપત્તિ ધરાવનાર તંદુરસ્ત માણસને પૂછવામાં આવ્યું કે, ‘તમારી તંદુરસ્તીનું રહસ્ય શું છે ?’

રમુજુ સ્વભાવના એ માણસે જવાબ આપ્યો, ‘ખાડિ છું તો હું માત્ર બે ચાર રોટલી, પણ બધાયનું લોહી થઈ જાય છે !’

એક આનંદી સ્વભાવના કાકાના પણી ગુજરી ગયાં. તેમણે સૌને આ દુઃખદાયી પ્રસંગમાં પણ રોકકળ કરવાની મનાઈ કરેલી. પરંતુ ખરખરો કરવા જે આવતું એને આ વાતની ખબર ન હોઈ લોકિક રિવાજ પ્રમાણે રોતાં રોતાં ઘરમાં પ્રવેશ કરતાં હતાં. કાકા તેને છાના રાખે અને કહે, ‘તમે શા માટે રડો છો ? રડવું તો મારે જોઈએ. કેમ કે મારા ઘરવાળા ગુજરી ગયા છે.’ આ સાંભળી આગંતુકો તરત રડતા બંધ થઈ જતા હતા અને વાતાવરણ શાંત થઈ જતું.

પેલા રમુજુ ભાઈ ઓછું જમતા હતા પરંતુ જે ખાય તે બધાયનું લોહી થઈ જતું હતું કેમકે એ ભાઈને ખબર હતી કે સાખ નરવા રહેવું હોય તો ‘કમ ખાના ઔર ગમ ખાના.’ જમવા બેસે ત્યારે ખાય ઓછું પરતું જીવનમાં કોઈ દુઃખ આવે તો ગણકારે નહિં. દુઃખને પચાવી જતા અને ખુશ ખુશાલ રહેતા હતા. કહેવાય છે કે ‘ખુશી જેવો ખોરાક નહિં, ચિંતા જેવો રોગ નહિં.’ એમ પણ કહેવાય છે કે ‘આહાર એ જ ઔષધ.’ જરૂરી માગ્રામાં લેવાયેલ પૌષ્ટિક સાત્વિક ખોરાક ઔષધનું કામ કરે છે. જ્યારે ચિંતા વિષે કહેવાયું છે કે, ‘ચિંતાથી ચતુરાઈ ઘટે, ઘટે રૂપ ગુણ જ્ઞાન, ચિંતા બડી અભાગણી, ચિંતા ચિતા સમાન.’

કોઈ ગુજરી જાય ત્યારે શબને લાકડા

છાણાથી ખડકેલી ચિતા પર રાખી તેનું દહન કરાય છે. ભડભડ સળગતી ચિતામાં બે ચાર કલાકમાં શબ સળગી જાય છે, જ્યારે ચિંતા કરવાથી જીવતો હોવા છતાં માણસ વગર છાણાલાકડાએ અંદર અંદર બદ્ધા કરતો હોય છે. ચિંતાગ્રસ્ત માણસને શારીરિક રોગ લાગુ પડી જાય છે. ૭૫ % રોગોનું કારણ માનસિક હોય છે. છતાં શારીરિક રોગોના ડોક્ટર પાસે દવા લેવા જવાય છે ! આવું થાય ત્યારે હસવું આવે છે. ડોક્ટર તો દવા આપે જાય. કમાણી કરતા જાય અને પેલો દરદી તો માનસિક રોગના કારણે સાબે ન થતાં આર્થિક ચીતે પણ ખરપાતો જાય છે.

ટેન્ઝનના આ જમાનામાં લોકો ચિંતાને ભૂલવા લાફીંગ કલબમાં જાય છે. અંદરથી બળે અને ઉપર ઉપરથી ખોટું ખોટું હસે.... અર્થાત્ તમારો મારીને ગાલ લાલ રાખ્યા જેવું થાય છે ! આથી ચિંતા તો ગઈ નહિં તેથી ચિંતાના રોગોની ભીતિ રહે છે.

પેલા રમુજુ સ્વભાવવાળા માણસની જેમ જીવન જીવીએ તો ૭૫% ચિંતાના રોગ થાય જ નહિં. અને આનંદી સ્વભાવના કાકાની જેમ દુઃખદાયી પ્રસંગમાં પણ સમજણપૂર્વક શાંત રહીએ - રડીએ નહિં - શોક ન કરીએ તો ખાવું ભાવે અને ખાદેલું પચે.

કોઇ કરીને જમનારનું ખાવાનું ઝેર બની જાય છે. તેથી સદા શાંત ચિતે ઈશ્વરની સ્મૃતિમાં રહી જમવાનું કણ્ણું છે.

કોઇ કરવાથી હૃદયને આધાત લાગે છે અને હૃદયનો હુમલો આવવાનું કારણ બની જાય છે. તેથી તંદુરસ્ત રહેવા હસતા રહો અને હસાવતા

(અનુસંધાન પેજ નં. ૨૮ પર)

રોગમાં પણ યોગયુક્ત અને શાંત રહેવાની યુક્તિ

બ્ર.કુ. રાધિકા, બોપલ બાલેશ્વાર, અમદાવાદ

આ કળિયુગી દુઃખદાયી સૃષ્ટિમાં દરેક મનુષ્ય ક્યારેક તો રોગનો ભોગ બની જતો હોય છે. રોગની અવસ્થામાં તો દરેક સામાન્ય માનવી થોડો ઘણો દુઃખી બનતો જાય છે. એવા સમયે તેને દર્દનું ભાન રહેતું હોય છે. જો તેવા જ સમયે મનુષ્ય જ્ઞાનનો સહારો લે તો રોગને યોગમાં પલટી નાખી શકાય છે. જ્ઞાનની સહાયથી સ્વ-અસ્થ (આત્મ-નિષ) પણ બની શકે છે. અને શારીરિક સ્વાસ્થ્ય પ્રાપ્ત કરી શકે છે. જ્ઞાનવાન મનુષ્યે રોગના બદલે યોગ પ્રત્યે દ્યાન આપવું જોઈએ.

દુઃખની આ સ્થિતિમાં રોગની અવસ્થામાં મનુષ્યના મુખમાંથી આહ શાંદ સરી પડે તો તેને ‘અહમ’ એટલે પોતાની જતને આત્માને ચાદ કરવો જોઈએ હાય ? કહેવાને બદલે ‘હે પ્રભુ’ શિવબાબા શાંદ બોલવા જોઈએ. આમ કરવાથી મન પરમાત્મા તરફ દોરાશે. અને પ્રકૃતિનાં પાંચ તત્ત્વોનાં શરીરના રોગથી નીકળી પરમાત્મા તરફ મન દોરાશે. તેથી સુખનો અનુભવ થશે.

મનુષ્ય પોતાના શરીરની દેખભાગ અને રોગનો ઈલાજ અને ઉપચાર તો કરે. પરંતુ સાથે સાથે પોતાની વિચારદ્યારાને જ્ઞાનયુક્ત અને ઈશ્વરોન્મુખ બનાવે. કોઈપણ શરીરના રોગમાં ઈલાજ કરવાની સાથે મનની સ્થિતિ વિચારોને હિકારાત્મક બનાવવા.

કોઈપણ રોગમાં પરમાત્માની ચાદથી કેવી રીતે આપણી અવસ્થાને સારી રાખવી.

- ગળામાં કોઈ તકલીફ હોય તો મનને ગળામાં ન અટકાવતાં સરસ્વતી, અંબાને જુઓ.
- આખું શરીર દુઃખતું હોય તો વિરાટ મનુષ્યના વિચારો કરીને મનમાં જ્ઞાનનું મંથન કરવું.
- દિલનો રોગ (હૃદયનો રોગ) થયો હોય ત્યારે

એમ વિચારો કે હવે તો મને દિલબર પરમાત્મા મળ્યા છે. તેમની સાથે મારી સારી પ્રીત છે.

- આંખોમાં તકલીફ હોય તો વિચારો કે કલ્યાણકારી પરમાત્માએ મને જ્ઞાનયક્ષુ અથવા દિવ્યયક્ષુ આપ્યા છે.
- કાનમાં કદ્ય રોગ હોય ત્યારે વિચારો કે મને સાંભળવા માટે ઈશ્વરીય જ્ઞાન મળ્યું છે.
- ભુજામાં કંઈક થઈ જાય તો વિચારો કે હું ચતુર્ભુજ અને શંખ, ગાઢા, ચક્ર, કમળધારી બની રહ્યો છું.
- માથામાં કંઈક થયો હોય તો વિચારો કે પરમપિતા પરમાત્માએ દિવ્યબુદ્ધિ રૂપી અણમોલ વરદાન આપ્યું છે.
- પ્રાણનો કોઈ રોગ થયો હોય તો વિચારો કે પ્રાણનાથ પરમાત્મા મળી ગયા છે. તેઓ મારું કલ્યાણ કરે છે. આ પ્રકારની વિચારદ્યારાથી મનુષ્યને શાંતિની પ્રાપ્તિ થાય છે.

તેથી રોગમાં આપણા મનમાં ચિંતનને બદલવાથી રોગની સ્થિતિમાં પરમાત્માની ચાદથી દુઃખની અનુભૂતિ થતી નથી.

મનુષ્યે વિચારવું જોઈએ કે રોગ મારા તનને છે. મારું મન ત્યાં કેમ જાય છે. મારે તો પોતાના મનને જ્ઞાનમંથનથી ભરી દેવાનું છે શરીરમાં કોઈપણ રોગની પરિસ્થિતિમાં મનની સ્થિતિથી વિચારો બદલાઈ જાય છે.

આ પ્રકારના પુરુષાર્થથી બીમારી ભુલાઈ જશે. માનસિક સ્થિતિ અવ્યક્ત અને હર્ષયુક્ત રહેશે. આવી રીતે રોગને પણ યોગમાં પરિવર્તન કરી મનની સ્થિતિ સારી બનાવી શકાય છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

પરિવારમાં કોઈનું બગડતું નથી

બ્ર.કુ. વિહુલભાઈ રીગીયા, લાઠી

(વંશસ્થ છંદ)

એક ધરા પર સિંહ ગાય, જળપાન કરતા સૌને દેખાય,
વનરાજ ભલે ધાસ ન ખાય, તોચ પશુને કહિ ન મરાય.

નિર્જળની રક્ષા કરે બળવાન, એમજ બધા બને કુળવાન,
કોઈનું કશું લેવું ગમતું નથી, કોઈને કંઈજ ખૂટતું નથી.

બધા ઈંછે છે સાથ દેવા, કોઈની મદદ કશી ન લેવા,
એકની જગ્યાએ મળે છે અનેક સાથ દેવા તલપે દરેક.

એમ જ ચાલતો આખો સંસાર, જીવનનો નહિ કોઈને ભાર,
કોઈ કોઈને નડતું નથી, કોઈને ભારે પડતું નથી.

તેમાં સમય ગયો ને વાત બદલી, સંબંધોની થઈ ગઈ ઉઠલી,
અકાળ મૃત્યું ન હતું ક્યાંય, ત્યાં વાણી વિસ્કોટ ક્યાંથી થાય !

તેમાંથી ભાલા ઉઠવા માંડવા, સૌ પોતાનું જ કરવા માંડવા,
કોઈને કશું પરવડતું નથી, હવે સારું ક્યાંય જડતું નથી.

કલ્યાના નહોલી આમ થશે, પ્રભાત પહેલા સંદ્રા ઉલરશે,
આટલું જલદી પલટાઈ જશે, ધારેલું બધું ઉલટાઈ જશે.

બધા હવે દૂર ભાગવા માંડવા, પોતાના ઘર ભરવા માંડવા,
પરિવારની કોઈને પરવા નથી, સંબંધમાં ભલીવાર નથી.

તેથી બાબાએ સંભાળવા માંડયું, ભૂલ્યા ત્યાંથી ફરી ગણવા માંડયું
હવે વધું બગડતું રોકાઈ ગયું, નકામું હતું તે ઝેંકાઈ ગયું.

ઈશ્વરાદેશ થચો છે પ્રાણવાચુ, અશક્ય બધું જ શક્ય થયું,
'રીગીયા' કહે હવે કોઈ જગડતું નથી,

પરિવારમાં કોઈનું બગડતું નથી.
॥ ઓમશાંતિ ॥

કઠળાઈ તમારું પાણી ભરે

બ્ર.કુ. વિહુલભાઈ રીગીયા, લાઠી

(વંશસ્થ છંદ)

પ્રબળ હોચ પુરુષાર્થ જેનો,
તેનું દુલ્હિય બિચારું શું કરે ...?
ભાગ્યના ઘડવૈચા બને ત્યારે,
કઠળાઈ તમારું પાણી ભરે....

ચાકડે બેઠો પ્રજાપતિ જો તે,
લાકડે ધમાચકડી ના કરે.
માટીના માત્ર પિંડ મૂકવાથી,
આકાર સુંદર ક્યાંથી ઉતરે....

દોષ નથી જ નસીબનો કદી,
એ તો તમારું કલ્યાણ જ કરે.
ખસેડી નખાય પાન વર્ષેથી,
કલ્યનાથી વધારે નિહાલ કરે....

આજ સમગ્ર વિશ્વને નિહાળો,
આ વાતથી બધા ઉણા ઉતરે.
વ્યર્થ માથા પછાડીએ તો
માત્ર કપાળથી લોહી નિતરે....

દુઃખે માથુને કુટાય પેટમાં,
'રીગીયા' કોઈ અર્થ ન સરે.
ઈશ્વરાના આદેશને અનુસરો
તેનાથી વિશ્વ પાર ઉતરે....

॥ ઓમશાંતિ ॥

શિવ સંદેશ

બ્ર.કુ. ગોદાવરી, મુલુંદ, મુંબઈ

ॐ શાંતિ ઓ શાંતિ

એ મહામંત્ર ધારો ખારો છે.

યાદ અપાવે સ્વધર્મની

નિરાળો અને જ્યારો છે.

જ્ઞાન ભર્યું જેમાં સ્વ-સ્વરપનું,

મિટાવે ધોર અંધારું છે,

દેહભાન ભૂતાવી દેહી બનાવે,

એ મંત્રમાં પ્રભુ ઉપદેશ છે.

શિવબાબાનો એ જ સંદેશ છે.

સ્વલ્પ સ્વલ્પણાની યાદ અપાવે,

સ્વચિંતનમાં સ્થિત બનાવે છે,

નિજધર છે શાંતિ ધામ આપણું,

સ્વનું પરિવર્તન કરાવે છે.

દયા, પ્રેમ, શાંતિ, કરુણાનો

પાઠ શ્રેષ્ઠ ભગાવે છે,

અનેક સમર્યાઓથી પાર કરાવી,

સમાધાન એનો ઉદેશ છે.

શિવબાબાનો એ જ સંદેશ છે.

સંગ્રહ છોડી સાધનામાં રહો,

વિષય વાસના છોડાવે છે,

પાંચ વિકારોથી દૂર કરી,

શાંતિનો હાર પહેરાવે છે.

યોગ શક્તિ વડે વિજયી બનાવે,

અનુભવ અલોકિક કરાવે છે,

પુરુષાર્થની તીવ્રગતિમાં

જીવનની આ સાચી રેસ છે.

શિવબાબાનો એ જ સંદેશ છે.

સુખશાંતિ ખુશીનો ખજાનો,

પ્રાપ્ત સદા કરાવે છે,

એવો છે ઓ શાંતિ મંત્ર,

યંત્રની જેમ ચલાવે છે,

દૂર કરી દુઃખદૂર જીવનના,

અખંડ આનંદ અપાવે છે,

રાતદિવસ એનું સ્મરણ કરીને,

સદાસુખી બનો પ્રભુ આદેશ છે.

શિવબાબાનો એ જ સંદેશ છે.

સદગુણોથી ભરપૂર બનાવી,

ઉત્ત્યાપદ પ્રાપ્ત કરાવે છે.

શાંતિના સાગર એક બાબા છે,

એ પ્રત્યક્ષતા કરાવે છે.

વ્યર્થને છોડી સમર્થ બનાવે,

વિજયી વિશ્વે બનાવે છે.

એવો અનોખો મહામંત્ર

યાદ અપાવે સ્વદેશ છે.

શિવબાબાનો એ જ સંદેશ છે.

॥ ઓમશાંતિ ॥

રક્ષાબંધનમાં સમગ્ર વિશ્વને એકતાના સૂત્રમાં બાંધવાની શક્તિ

રાજ્યોગીની સરલાદીદી, સુખશાંતિભવન

ભારત દેશ જગતગુરુ હોવાને કારણે, અહીંના દરેક રીત-રિવાજ તથા તહેવારો મનુષ્યને શક્તિશાળી બનાવી એક એવી સમાજ રચનાનો પ્રયત્ન છે. જ્યાં માનવી શારીરિક, માનસિક, કૌટુંભિક તથા સામાજિક રૂપથી આનંદિત તથા સર્વાંગી સુંદર જીવન જીવી શકે. આ ઉત્સવો તથા રીતિ-રિવાજોમાં રક્ષાબંધનનો તહેવાર રક્ષા એટલે કે રાખડીનો છે, જે ખૂબ જ શક્તિશાળી છે. રક્ષાબંધનનું પર્વ શ્રાવણમાસની પૂનમે ઉજવવામાં આવે છે. પૂર્ણિમા એટલે ચંદ્રમાણું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ. શ્રાવણ માસને આમેય શિવજીના મહીના તરીકે મનાવવામાં આવે છે. જેમાં ભગવાન ભોગાનાથની અલગ-અલગ સ્વરૂપોમાં પૂજા કરવામાં આવે છે. આજના સંદર્ભમાં જોઈએ તો આ પર્વ ફક્ત ભાઈ-બહેન પૂરતો જ છે, પરંતુ તેના ઈતિહાસ અથવા ભૂતકાળ પ્રવ્યે નજર કરીએ તો તેની શરૂઆત ફક્ત ભાઈ-બહેનથી જ નહિં, પણ સર્વ મનુષ્યાત્માઓને આસુરી વૃત્તિથી મુક્ત હોવાનું પ્રમાણપત્ર મળ્યું છે. ખરેખર તો મનુષ્યને વિકારો, આસુરી સંસ્કારો તથા વ્યબિચારથી મુક્ત થવા માટે પવિત્રતાના બળની જરૂર હોય છે. જ્યારે મનુષ્ય પવિત્રતાને છોડી અપવિત્રતાના માર્ગ પર ચાલવા લાગે છે, ત્યારે તેને અનેક મુશ્કેલીઓ અને સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડે છે. આત્માની અસલી શક્તિ એની પવિત્રતા છે. તેથી જ પવિત્રતાના સાગર પરમપિતા પરમાત્મા શિવના

શ્રાવણ માસમાં રક્ષાબંધનના તહેવારનું મહિત્વ છે.

રક્ષાબંધનના સંદર્ભમાં કહીએ તો, આજકાલ તેનું સ્વરૂપ પણ્ણી દેશોના પ્રભાવ તથા સંસ્કૃતિને કારણે બદલાઈને ફક્ત પરંપરારૂપમાં જ મનાવવામાં આવે છે. જાત-જાતની અને ભાત-ભાતની અનેક વિવિધ પ્રકારની શાણગારેલી ફેશનેબલ રાખડીઓ ભાઈના હાથ પર બાંધી પરંપરાને પૂરી કરે છે. જોકે પૂર્વ રક્ષાબંધનની શરૂઆત એ રીતે થતી કે જ્યારે પુરુષો યુદ્ધભૂમિમાં જતાં ત્યારે તેમની ધર્મપલીઓ પણ રાખડી બાંધીને તથા મસ્તક પર વિજય તિલક લગાવી તેમને વિજયી ભવઃ બનવાની શુભકામના કરતી હતી. તે પછી બ્રાહ્મણો પણ ફક્ત એક પીળો દોરો પોતાના યજમાનોને બાંધતા હતા. જેને રક્ષાસૂત્ર કહેવામાં આવતું. જે આજે પણ કયાંક કયાંક આ પ્રથા પ્રચાલિત છે, કે જ્યારે કોઈ મંદિર અથવા અનુષ્ઠાન થાય છે, ત્યારે બ્રાહ્મણ અથવા પુજારી હાથમાં રક્ષાસૂત્ર બાંધે છે અને અલોકી શક્તિઓ દ્વારા રક્ષા કરવાની મનોકામના કરતા હોય છે. આ રક્ષાબંધન ફક્ત ભાઈ-બહેન સુધી જ મર્યાદિત છે? ના. શાસ્ત્રોમાં ગાયન છે કે, મહાભારતનાં યુદ્ધમાં માતા કુંતાએ તેનાં પોત્ર અભિમન્યુને રક્ષા બાંધી હતી. અને જ્યારે અસુરો અને દેવતાઓનાં યુદ્ધનાં સમયે યુદ્ધમાં જતાં પહેલા ઈન્દ્રદેવને તેમની પત્ની ઈન્દ્રાણીએ રક્ષા બાંધી હતી. શું તેઓ તો પરસ્પરનાં સંબંધમાં

ભારત દેશ જગતગુરુ હોવાને કારણે, અહીંના દરેક રીત-રિવાજ તથા તહેવારો મનુષ્યને શક્તિશાળી બનાવી એક રેવી સમાજ રચનાનો પ્રયત્ન છે. જ્યાં માનવી શારીરિક, માનસિક, કૌટુભ્યિક તથા સામાજિક રૂપથી આનંદિત તથા સર્વાંગી સુંદર જીવન જીવી શકે. આ ઉત્સવો તથા રીતિ-રિવાજોમાં રક્ષાબંધનનો તહેવાર રક્ષા એટલે કે રાખડીનો છે, જે ખૂબ જ શક્તિશાળી છે. રક્ષાબંધનનું પર્વ શ્રાવણમાસની પૂનમે ઉજવવામાં આવે છે. પૂર્ણિમા એટલે ચંદ્રમાનું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ. શ્રાવણ માસને આમેય શિવજુના મહીના તરીકે મનાવવામાં આવે છે. જેમાં ભગવાન ભોળાનાથની અલગ-અલગ સ્વરૂપોમાં પૂજા કરવામાં આવે છે. આજના સંદર્ભમાં જોઈએ તો આ પર્વ ફક્ત ભાઈ-બહેન પૂરતો જ છે, પરંતુ તેના ઈતિહાસ અથવા ભૂતકાળ પ્રત્યે નજર કરીએ તો તેની શરૂઆત ફક્ત ભાઈ-બહેનથી જ નહિં, પણ સર્વ મનુષ્યાત્માઓને આસુરી દૃષ્ટિથી મુક્ત હોવાનું પ્રમાણપત્ર મળ્યું છે. ખેખર તો મનુષ્યને વિકારો, આસુરી સંસ્કારો તથા વ્યભિચારથી મુક્ત થવા માટે પવિત્રતાના બળની જરૂર હોય છે. જ્યારે મનુષ્ય પવિત્રતાને છોડી અપવિત્રતાના માર્ગ પર ચાલવા લાગે છે, ત્વારે તેને અનેક મુશ્કેલીઓ અને સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડે છે. આત્માની અસલી શક્તિ એની પવિત્રતા છે. તેથી જ પવિત્રતાના સાગર પરમપિતા પરમાત્મા શિવના શ્રાવણ માસમાં રક્ષાબંધનના તહેવારનું મહિત્વ છે.

રક્ષાબંધનના સંદર્ભમાં કહીએ તો, આજકાલ તેનું સ્વરૂપ પણ્શીમી દેશોના પ્રભાવ તથા સંસ્કૃતિને કારણે બદલાઈને ફક્ત પરંપરારૂપમાં જ

મનાવવામાં આવે છે. જત-જતની અને ભાત-ભાતની અનેક વિવિધ પ્રકારની શાણગારેલી ફેશનેબલ રાખડીઓ ભાઈના હાથ પર બાંધી પરંપરાને પૂરી કરે છે. જોકે પૂર્વે રક્ષાબંધનની શરૂઆત એ રીતે થતી કે જ્યારે પુસુખો યુદ્ધભૂમિમાં જતાં ત્વારે તેમની ધર્મપલીઓ પણ રાખડી બાંધીને તથા મસ્તક પર વિજય તિલક લગાવી તેમને વિજયી ભવ : બનવાની શુભકામના કરતી હતી. તે પછી બાહ્યણો પણ ફક્ત એક પીળો દોરો પોતાના ચજમાનોને બાંધતા હતા. જેને રક્ષાસૂત્ર કહેવામાં આવતું. જે આજે પણ કયાંક કયાંક આ પ્રથા પ્રચલિત છે, કે જ્યારે કોઈ મંદિર અથવા અનુષ્ઠાન થાય છે, ત્વારે બાહ્યણ અથવા પુજારી હાથમાં રક્ષાસૂત્ર બાંધે છે અને અલોકી શક્તિઓ દ્વારા રક્ષા કરવાની મનોકામના કરતા હોય છે. આ રક્ષાબંધન ફક્ત ભાઈ-બહેન સુધી જ મર્યાદિત છે? ના. શાસ્ત્રોમાં ગાયન છે કે, મહાભારતનાં યુદ્ધમાં માતા કુંતાએ તેનાં પૌત્ર અભિમન્યુને રક્ષા બાંધી હતી. અને જ્યારે અસુરો અને દેવતાઓનાં યુદ્ધનાં સમયે યુદ્ધમાં જતાં પહેલા ઈન્જદેવને તેમની પત્ની ઈન્જદાણીએ રક્ષા બાંધી હતી. શું તેઓ તો પરસ્પરનાં સંબંધમાં માતા-પૌત્ર કે પતિ-પત્ની હતાં અને બાહ્યણ ચજમાનોને રક્ષાસૂત્ર શા માટે બાંધતા હતાં? આ સંદર્ભમાં આજે પ્રત્યેક મનુષ્યે આ બાબતે વિચારવાની જરૂરત છે.

રક્ષાબંધનની આધ્યાત્મિક વ્યાખ્યા

રક્ષાબંધનનો અર્થ જ થાય છે - રક્ષા માટેનું બંધન. જોકે બંધન તો કોઈનેચે પસંદ નથી હોતું, પરંતુ અહીં એનો અર્થ એ છે કે, પોતાની આ

અમદાવાદમાં ગુજરાત સરકાર દ્વારા આયોજુત 'મહિલા સશક્તિકરણ બેઠી બચાવો' કાર્યક્રમમાં પ્ર.કુ. જ્યથ્શીબેન તથા પ્ર.કુ. ડૉ. નીતાબેન.

અમદાવાદ ચાંદલોડિયા ખાતે આયોજુત
‘મહિલા સશક્તિકરણ સંમેલન’માં
આમંત્રિત મહેમાનો સાથે પ્ર.કુ. રંજનબેન.

ધારીમાં ‘વિશ્વ યોગ દિવસે’ કાર્યક્રમમાં Ex. MLA ભાતા મનસુભાઈ,
સરપંચ ભાતા જીતુબાઈ, પ્ર.કુ. રેખાબેન તથા પ્ર.કુ. ભારતીબેન.

ગોધરામાં ‘વિશ્વ યોગ દિવસે’ કાર્યક્રમમાં પ્ર.કુ. સુરેખાબેન,
પંચામૃત કેરીના MD ભાતા સુરેશભાઈ,
પ્ર.કુ. શૈલેષભાઈ તથા પ્ર.કુ. રતનબેન.

અમદાવાદમાં ગુજરાત સરકાર દ્વારા આયોજુત ‘મહિલા શિક્ષણ દિવસે’
વિધાયીઓને સંદેશ આપતાં પ્ર.કુ. નિવીધાબેન તથા પ્ર.કુ. પ્રો. બિપીનભાઈ.

કટોસણ રોડમાં ગુજરાત સરકારના ‘મહિલા સશક્તિકરણા’
કાર્યક્રમમાં ઈશ્વરીય સંદેશ આપતાં પ્ર.કુ. દર્શિતાબેન
તથા Ex. MLA પ્રાગજીભાઈ.

સુરત વરાણ ખાતે ‘મહ્માના દિવસે’ કાર્યક્રમમાં પ્ર.કુ. તૃપ્તિબેન,
ઇનરાલીલ કલબનાં દક્ષાબેન, જૈન તેરાપંથના સાંદ્રી શિવશક્તિભૂ.

કલારાણીમાં ‘સંપૂર્ણ સ્વાસ્થ્ય શિબિર’નું ઉદ્ઘાટન કરતાં
ભાતા સંજુવભાઈ, પ્ર.કુ. દુષ્યંતભાઈ, પ્ર.કુ. ધરતીબેન
તથા પ્ર.કુ. મીનાબેન.

અમદાવાદમાં ગુજરાત સરકાર દ્વારા આયોજુત 'મહિલા સાચાકિરણ' કાર્યક્રમમાં રાજ્યોગિની સરલાઈટી અને બ્ર.કુ.ડૉ. સુનિતાબેનનું સંભાન કરતાં અમદાવાદ મ્યુ. કોરપોરેશનનાં મેયર શ્રીમતી મીનાક્ષીબેન, દીપ પ્રજ્ઞાવલન કરતાં રાજ્યોગિની સરલાઈટી, મેયર મીનાક્ષીબેન, ગુજરાત યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડનાં ઉપાધ્યક્ષ શ્રીમતી ભાવનાબેન, મહેશ્યરી મહિલા મંડળનાં પ્રમુખ ઉર્મિલાબેન, લાયન્સ કલબનાં ડિસ્ટ્રીક્ટ ચેરમેન નિશાબેન, ડિગ્રાસ્ટર મેનેજમેન્ટના CEO ભવિની અંજુ શર્મા(IAS), DSO ભાતા બળેવભાઈ દેસાઈ.

વડોદરા અટલાદરાના 'વ્યાપારી સંમેલન'માં બ્ર.કુ. નેહાબેન, બ્ર.કુ. અટાણાબેન, VCIનાં પ્રમુખ ભાતા નિલેશભાઈ, એક્સાઈજ કંપિશનર ભાતા પ્રવિષ્ટભાઈ, CA ભાતા મિલીનભાઈ, પવન ચુપના ચેરમેન ભાતા ચિંતનભાઈ, ચિમનલાલ દ્રાજલાલ જ્ઘેલર્સના મેનેજર્સ પાર્ટનર ભાતા અલ્કેશભાઈ તથા વિવિધ વ્યવસાયનાં વેપારી ભાઈઓ.

ગાંધીનગરમાં બ્ર.કુ. કૈલાસબેનને
'લાઇફ ટાઇમ એચીવમેન્ટ ઓવરોર્ડ'થી સંભાનીત કરતાં
ગુજરાતનાં મુખ્યમંત્રી શ્રીમતી આનંદીબેન પટેલ.

આખુ રોડ ખાતે અમરેલી સ્વામીનારાયણ મંદિરનાં સ્વામી
હરીપ્રસાદજી અને સ્વામી મુક્તાનંદજી સાથે જ્ઞાનયર્ચા કરતાં
બ્ર.કુ. કણાણભાઈ.